

SUOMEN SÄÄDÖSKOKOELMA

Julkaistu Helsingissä 17 päivänä joulukuuta 2012

749/2012

Laki

arvo-osuusjärjestelmästä ja selvitystoiminnasta

Annettu Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2012

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

I OSA

3 §

YLEISET SÄÄNNÖKSET JA MÄÄRITELMÄT

Määritelmät

1 luku

Yleiset säännökset

1 §

Soveltamisala

Tätä lakia sovelletaan arvo-osuusjärjestelmän ylläpitämiseen ja selvitystoiminnan harjoittamiseen Suomessa sekä ulkomaisen selvitysyhteisön tässä laissa tarkoitetun toiminnan harjoittamiseen.

Arvopaperikeskukseen ja selvitysyhteisöön sovelletaan osakeyhtiölakia (624/2006), jollei tästä laista tai muusta arvopaperikeskusta tai selvitysyhteisöä koskevasta lainsäädännöstä muuta johdu.

2 §

Valvonta

Tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvoo Finanssivalvonta siten kuin Finanssivalvonnasta annetussa laissa (878/2008) ja tässä laissa säädetään.

Tässä laissa tarkoitetaan:

1) *arvo-osuudella* sellaista arvopaperimarkkinalain (746/2012) 2 luvun 1 §:ssä mainittua osaketta, osuutta tai muuta oikeutta, sijoituspalvelulain (747/2012) 1 luvun 10 §:ssä tarkoitettua muuta rahoitusvälinettä tai siihen rinnastettavaa oikeutta taikka muuta arvopaperia, joka on liitetty arvo-osuusjärjestelmään;

2) *arvo-osuusjärjestelmällä* tietojärjestelmäkokonaisuutta, joka muodostuu arvo-osuustileistä annetussa laissa (827/1991) tarkoitetuista arvo-osuustileistä ja niihin liittyvistä luetteloista;

3) *arvo-osuusrekisterillä* arvo-osuustileistä, arvo-osuustileille kirjatuista arvo-osuuksista sekä arvo-osuustileihin ja arvo-osuuksiin kohdistuvista oikeuksista ja velvollisuuksista arvopaperikeskuksessa Suomessa pidettävää rekisteriä;

4) *arvopaperikeskuksella* suomalaista osakeyhtiötä, jolla on tämän lain mukainen toimilupa hoitaa arvopaperikeskuksen tehtäviä;

5) *keskusvastapuolella* yhteisöä, joka asettuu kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa (748/2012) tarkoitettulla säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä tehdyn rahoitusväli-

nettä koskevan kaupan osapuolten vastapuoleksi tulemalla ostajaksi jokaiselle myyjälle ja myyjäksi jokaiselle ostajalle, ja joka vastaa rahoitusvälinettä koskevan kaupan määrittämisestä;

6) *selvitysosapuolella* yhteisöä, jolle on myönnetty oikeus antaa rahoitusvälineitä koskevia kauppvoja tai muita luovutuksia selvitysyhteisön tai ulkomaisen selvitysyhteisön selvitettäväksi;

7) *selvitystoiminnalla* rahoitusvälineiden kaupasta johtuvien velvoitteiden määrittämistä tai toteuttamista;

8) *selvitysyhteisöllä* suomalaista osakeyhtiötä, jolla on tämän lain mukainen toimilupa ammattimaisesti ja säännöllisessä menettelyssä harjoittaa selvitystoimintaa;

9) *tilinhoitajalla* yhteisöä, jolle arvopaperikeskus on myöntänyt oikeuden tehdä kirjauksia arvo-osuusrekisteriin;

10) *ulkoistamisella* arvopaperikeskuksen tai selvitysyhteisön toimintaan liittyvää järjestelyä, jonka perusteella muu palvelun tarjoaja tuottaa arvopaperikeskukselle tai selvitysyhteisölle toiminnon tai palvelun, jonka arvopaperikeskus tai selvitysyhteisö olisi muutoin itse suorittanut;

11) *ETA-valtiolla* Euroopan talousalueeseen kuuluvaa valtiota.

II OSA

ARVOPAPERIKESKUKSEN, SELVITYSYHTEISÖN, ULKOMAISEN SELVITYSYHTEISÖN JA SELVITYS- OSAPUOLEN TOIMINTA

2 luku

Arvopaperikeskuksen toimilupa, omistajat, hallinto ja toiminta

1 §

Arvopaperikeskuksen toiminnan luvanvaraisuus ja arvopaperikeskuksen pääkonttori

Arvopaperikeskuksen toimintaa ei saa harjoittaa ilman valtiovarainministeriön myöntämää toimilupaa.

Arvopaperikeskuksen pääkonttorin on sijaittava Suomessa.

2 §

Toimilupahakemus

Valtiovarainministeriö myöntää hakemuksesta toimiluvan arvopaperikeskuksen toiminnan harjoittamiseen suomalaiselle osakeyhtiölle. Toimilupaa voidaan hakea myös perustettavan yhtiön lukuun.

Toimilupahakemukseen on liitettävä arvopaperikeskustoimintaa sekä mahdollista 16 §:n 3 momentissa tarkoitettua arvopaperikeskuksen toimintaan läheisesti liittyvää muuta toimintaa koskeva suunnitelma sekä hakemus arvopaperikeskuksen sääntöjen vahvistamisesta. Suunnitelmassa on erityisesti selvitettävä, miten arvopaperikeskus pystyy käsittelemään kaikkia arvo-osuusjärjestelmään liitetyjä arvo-osuuksia ja huolehtimaan kaikista 16 §:ssä säädetyistä tehtävistä luotettavasti ja arvo-osuusjärjestelmän tarkoituksenmukaisen kehityksen turvaavalla tavalla. Hakemukseen on lisäksi liitettävä riittävät selvitykset arvopaperikeskuksen:

- 1) omistuksesta;
- 2) johdosta ja tilintarkastajista;
- 3) sisäisestä valvonnasta ja riskien hallinnasta;
- 4) mahdollisten eturistiriitojen ja sidonnaisuuksien käsittelystä;
- 5) vakavaraisuudesta, maksuvalmiudesta ja muista taloudellisista toimintaedellytyksistä;
- 6) toiminnan jatkuvuuden turvaamisesta myös poikkeusoloissa;
- 7) valvontatehtävän järjestämisestä.

Jos toimilupaa haetaan perustettavan yhtiön lukuun, hakemukseen on lisäksi liitettävä riittävät selvitykset hakijasta.

Valtiovarainministeriön pyynnöstä hakijan on toimitettava ministeriölle toimiluvan myöntämiseksi tarvittavat lisäselvitykset.

3 §

Toimiluvan myöntämisen edellytykset

Valtiovarainministeriön on myönnettävä toimilupa, jos se voi saadun selvityksen perusteella varmistua, että:

- 1) hakija ja sen suunnittelema toiminta täyttävät tässä laissa ja sen nojalla annetuissa

säännöksissä ja määräyksissä arvopaperikeskuksen luotettavan toiminnan harjoittamiselle säädetyt ja määrätyt vaatimukset;

2) arvopaperikeskuksen omistajat täyttävät 4 §:ssä säädetyt vaatimukset; sekä

3) arvopaperikeskuksen omistus ei vaaranna arvopaperikeskuksen varovaisten ja terveiden liiketoimintaperiaatteiden mukaista liiketoimintaa.

4 §

Arvopaperikeskuksen merkittävien omistajien luotettavuus

Sen, joka suoraan tai välillisesti omistaa vähintään kymmenen prosenttia arvopaperikeskuksen osakepääomasta tai osuuden, joka tuottaa vähintään kymmenen prosenttia sen osakkeiden tuottamasta äänivallasta, on oltava luotettava.

Luotettavana ei pidetä sitä, joka on:

1) viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen arviota edeltäneen vuoden aikana sakko-rangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton omistamaan arvopaperikeskusta; taikka

2) muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton omistamaan arvopaperikeskusta.

Jos edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tuomio ei ole saanut lainvoimaa, tuomittu voi kuitenkin jatkaa arvopaperikeskuksen omistajalle kuuluvan päätösvallan käyttämistä arvopaperikeskuksessa, jos sitä on hänen aikaisempi toimintansa, tuomioon johtaneet olosuhteet ja muut asiaan vaikuttavat seikat kokonaisuutena arvioiden pidettävä ilmeisen perusteltuna.

5 §

Toimilupapäätös ja arvopaperikeskuksen toiminnan aloittaminen

Toimilupaa koskeva hakemus on ratkaistava kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta tai, jos hakemus on ollut puutteellinen, siitä kun hakija on antanut asian ratkaisemista varten tarvittavat asiakirjat ja selvitykset. Toimilupaa koskeva päätös

on kuitenkin aina tehtävä 12 kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Valituksen tekemisestä sillä perusteella, että päätöstä ei ole annettu säädetyssä määräajassa, säädetään 8 luvun 5 §:ssä.

Valtiovarainministeriön on ennen asian ratkaisemista pyydettävä hakemuksesta Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan lausunto.

Valtiovarainministeriöllä on oikeus toimiluvan hakijaa kuultuaan asettaa toimilupaan arvopaperikeskuksen liiketoimintaa koskevia, valvonnan tai rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta välttämättömiä rajoituksia ja ehtoja.

Arvopaperikeskus voi aloittaa toimintansa, jollei toimiluvan ehdoista muuta johdu, välittömästi sen jälkeen, kun toimilupa on myönnetty ja arvopaperikeskuksen säännöt on vahvistettu. Jos toimilupa myönnetään perustettavalle yhtiölle, toiminta voidaan aloittaa, kun arvopaperikeskus on rekisteröity.

6 §

Toimilupa eurooppayhtiölle

Toimilupa arvopaperikeskuksen toiminnan harjoittamiseen on myönnettävä myös muussa ETA-valtiossa vastaavan luvan saaneelle eurooppayhtiön (SE) säännöistä annetussa neuvoston asetuksessa (EY) N:o 2157/2001, jäljempänä *eurooppayhtiöasetus*, tarkoitettulle eurooppayhtiölle, joka aikoo siirtää kotipaikkansa Suomeen mainitun asetuksen 8 artiklan mukaisesti. Valtiovarainministeriön on lisäksi pyydettävä lupahakemuksesta kyseisen valtion arvopaperimarkkinoita valvojan viranomaisen lausunto. Kotipaikan siirtoa ei saa rekisteröidä ennen kuin toimilupa on annettu. Sama koskee eurooppayhtiön perustamista sulautumalla siten, että vastaanottava yhtiö, jonka kotipaikka on toisessa valtiossa, rekisteröidään eurooppayhtiönä Suomessa.

7 §

Taloudelliset toimintaedellytykset

Arvopaperikeskuksella on oltava toimintansa laajuuteen ja laatuun nähden riittävät taloudelliset toimintaedellytykset.

Arvopaperikeskuksen täysin maksetun osakepääoman on oltava vähintään viisi miljoonaa euroa.

Arvopaperikeskuksen varat on sijoitettava turvallisella ja yhteisön maksuvalmiuden turvaavalla tavalla.

8 §

Osakkeiden hankinnasta ilmoittaminen

Sen, joka aikoo suoraan tai välillisesti hankkia arvopaperikeskuksen osakkeita, on ilmoitettava siitä etukäteen Finanssivalvonnalle, jos:

1) hänen omistuksensa hankinnan johdosta olisi vähintään 10 prosenttia arvopaperikeskuksen osakepääomasta;

2) hänen omistuksensa olisi niin suuri, että se vastaisi vähintään 10:tä prosenttia kaikkien osakkeiden tuottamasta äänivallasta; tai

3) hänen omistuksensa muutoin oikeutaisi käyttämään 2 kohdassa tarkoitettuun omistukseen rinnastettavaa tai muuten merkittävää vaikutusvaltaa arvopaperikeskuksen hallinnossa.

Jos omistusosuutta aiotaan lisätä vähintään 20, 30 tai 50 prosenttiin arvopaperikeskuksen osakepääomasta tai sen osakkeiden tuottamasta äänivallasta, myös tästä hankinnasta on etukäteen ilmoitettava Finanssivalvonnalle. Vastaava ilmoitus on tehtävä myös, jos omistusosuus vähenisi alle tässä tai 1 momentissa säädetyn rajan.

Laskettaessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettua omistus- ja ääniosuutta sovelletaan, mitä arvopaperimarkkinalain 2 luvun 4 §:ssä ja 9 luvun 4—7 §:ssä säädetään.

Arvopaperikeskuksen on ilmoitettava Finanssivalvonnalle vähintään kerran vuodessa 1 ja 2 momentissa tarkoitettujen osuuksien omistajat ja omistusten suuruudet, jos ne ovat arvopaperikeskuksen tiedossa. Arvopaperikeskuksen on välittömästi ilmoitettava Finanssivalvonnalle sen tietoon tulleet osuuksien omistuksessa tapahtuneet muutokset. Ilmoituksissa on annettava riittävät tiedot osuuden suuruudesta ja sen omistajista sekä muut Finanssivalvonnan määräämät tiedot.

Edellä 1 ja 2 momentissa tarkoitettusta ilmoituksesta on käytävä ilmi tarpeelliset tiedot ja selvitykset:

1) ilmoitusvelvollisesta sekä hänen luotettavuudestaan ja taloudellisesta tilanteestaan;

2) ilmoitusvelvollisen omistuksesta ja muista sidonnaisuuksista arvopaperikeskuksessa;

3) hankintaa koskevista sopimuksista, hankinnan rahoituksesta ja, 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa, omistuksen tavoitteista.

Mitä tässä pykälässä säädetään arvopaperikeskuksesta hankittavan omistusosuuden ilmoittamisesta, koskee myös yhteisöä, jolla on arvopaperimarkkinalain 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla määräysvalta arvopaperikeskuksessa (*arvopaperikeskuksen omistusyhteisö*).

9 §

Osakkeiden hankinnan kieltäminen

Finanssivalvonnan oikeudesta kieltää 8 §:ssä tarkoitettu omistusosuuden hankinta säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 32 a §:ssä.

Finanssivalvonnan on tehtävä 1 momentissa tarkoitettu päätös kolmen kuukauden kuluessa 8 §:ssä tarkoitettun ilmoituksen vastaanottamisesta.

Ennen 2 momentissa säädetyn määräajan päättymistä ilmoitusvelvollinen saa hankkia 8 §:ssä tarkoitettut osakkeet vain, jos Finanssivalvonta on antanut siihen suostumuksensa.

10 §

Toimiluvan peruuttaminen

Valtiovarainministeriö voi peruuttaa osittain tai kokonaan arvopaperikeskuksen toimiluvan, jos:

1) arvopaperikeskuksen toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, toimiluvan ehtoja tai rajoituksia taikka arvopaperikeskuksen sääntöjä;

2) arvopaperikeskus ei ole toiminut kuuteen kuukauteen;

3) arvopaperikeskuksen toimiluvan myöntämiseksi säädettyjä olennaisia edellytyksiä ei enää ole olemassa;

4) arvopaperikeskuksen toimintaa tai osaa

siitä ei ole aloitettu 12 kuukauden kuluessa toimiluvan myöntämisestä; tai

5) arvopaperikeskuksen toimilupaa haettaessa on annettu olennaisesti vääriä tai puutteellisia tietoja arvopaperikeskuksen toiminnan kannalta keskeisistä seikoista.

Valtiovarainministeriön on ennen 1 momentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä pyydettävä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan lausunto, jollei asian kiireellisyydestä muuta johdu. Ennen kuin valtiovarainministeriö peruuttaa arvopaperikeskuksen toimiluvan 1 momentin 1 tai 3 kohdassa tarkoitettulla perusteella, sen on ennen päätöksen tekemistä asetettava arvopaperikeskukselle kohtuullinen määräaika toiminnassa havaittujen puutteellisuuden korjaamiseksi, jollei toimiluvan peruuttaminen välittömästi ole välttämätöntä asian kiireellisyyden tai arvopaperimarkkinoiden vakauden ja luotettavan toiminnan turvaamiseksi.

Valtiovarainministeriö voi arvopaperikeskuksen hakemuksesta peruuttaa sen toimiluvan, jos arvopaperikeskus on päättänyt lopettaa toimintansa. Ennen päätöksen tekemistä valtiovarainministeriön on pyydettävä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan lausunto.

Jos valtiovarainministeriö peruuttaa 1 tai 3 momentin nojalla arvopaperikeskuksen toimiluvan, ministeriö voi samalla antaa määräyksiä siitä, miten toiminta lopetetaan.

11 §

Toiminnan rajoittaminen ja keskeyttäminen

Valtiovarainministeriö voi määrääjäksi rajoittaa arvopaperikeskuksen toimintaa taikka määrääjäksi tai toistaiseksi keskeyttää arvopaperikeskuksen toiminnan, jos toiminnassa on todettu taitamattomuutta tai varomattomuutta taikka jos arvopaperikeskuksen toiminta on muutoin häiriintynyt. Lisäksi edellytetään, että toiminnan jatkaminen ilmeisesti vaarantaisi vakavasti sijoittajien tai selvitysosapuolten asemaa taikka rahoitusmarkkinoiden vakautta tai luotettavuutta.

Valtiovarainministeriö voi antaa määräyksiä arvopaperikeskuksen toiminnan järjestämisestä sinä aikana, jonka toiminta on keskeytettynä.

Valtiovarainministeriön on ennen 1 mo-

mentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä kuultava arvopaperikeskusta ja pyydettyä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan lausunto, jollei asian kiireellisyydestä muuta johdu.

12 §

Arvopaperikeskuksen johtaminen

Arvopaperikeskuksen hallituksen, toimitusjohtajan ja muun ylimmän johdon tulee johtaa arvopaperikeskusta ammattitaitoisesti sekä terveiden ja varovaisten liiketoimintaperiaatteiden mukaisesti. Hallituksen jäsenten ja varajäsenten, toimitusjohtajan ja toimitusjohtajan sijaisen sekä muun ylimpään johtoon kuuluvan on oltava luotettavia henkilöitä, jotka eivät ole konkurssissa ja joiden toimintakelpoisuutta ei ole rajoitettu. Näillä henkilöillä on lisäksi oltava sellainen yleinen arvopaperimarkkinoiden toiminnan tuntemus kuin arvopaperikeskuksen toiminnan laatuun ja laajuuteen sekä henkilön tehtävään katsoen on tarpeen.

Luotettavana ei pidetä sitä, joka on:

1) viiden arviota edeltäneen vuoden aikana tuomittu vankeusrangaistukseen tai kolmen arviota edeltäneen vuoden aikana sakkorangaistukseen rikoksesta, jonka voidaan katsoa osoittavan hänen olevan ilmeisen sopimaton arvopaperikeskuksen hallituksen jäseneksi tai varajäseneksi, toimitusjohtajaksi tai toimitusjohtajan sijaiseksi taikka muuhun ylimpään johtoon kuuluvaksi; taikka

2) muutoin aikaisemmalla toiminnallaan osoittanut olevansa ilmeisen sopimaton 1 kohdassa tarkoitettuun tehtävään.

Jos 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettu tuomio ei ole saanut lainvoimaa, tuomittu voi kuitenkin jatkaa 1 momentissa tarkoitettua tehtävässä, jos sitä on hänen aikaisempi toimintansa, tuomioon johtaneet olosuhteet ja muut asiaan vaikuttavat seikat kokonaisuutena arvioiden pidettävä ilmeisen perusteltuna.

Arvopaperikeskuksen on ilmoitettava 1 momentissa tarkoitettuja henkilöitä koskevista muutoksista viipymättä Finanssivalvonalle.

Mitä tässä pykälässä säädetään arvopaperikeskuksesta, sovelletaan vastaavasti arvopaperikeskuksen omistusyhteisöön.

13 §

Arvopaperikeskuksen kotipaikan siirto Euroopan talousalueella

Jos arvopaperikeskus aikoo siirtää kotipaikkansa toiseen ETA-valtioon siten kuin eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklassa säädetään, arvopaperikeskuksen on lähetettävä Finanssivalvonnalle jäljennös eurooppayhtiöasetuksen 8 artiklan 2 kohdassa tarkoitettua siirtosuunnitelmasta ja 3 kohdassa tarkoitettua selonteosta viipymättä sen jälkeen, kun arvopaperikeskus on ilmoittanut suunnitelman rekisteröitäväksi.

Rekisteriviranomainen ei saa antaa eurooppayhtiölain (742/2004) 9 §:n 5 momentissa tarkoitettua todistusta, jos Finanssivalvonta on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen saman pykälän 2 momentissa tarkoitetun luvan myöntämistä, että arvopaperikeskus ei ole noudattanut kotipaikan siirtoa tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Finanssivalvonta on ilmoittanut, ettei se vastusta kotipaikan siirtoa.

14 §

Arvopaperikeskuksen osallistuminen sulautumiseen tai jakautumiseen Euroopan talousalueella

Jos arvopaperikeskus osallistuu rajat ylittävään sulautumiseen tai jakautumiseen Euroopan talousalueella, rekisteriviranomainen ei saa antaa tällaista sulautumista koskevaa eurooppayhtiölain 4 §:n 3 momentissa tai osakeyhtiölain 16 luvun 26 §:ssä taikka jakautumista koskevaa osakeyhtiölain 17 luvun 25 §:ssä tarkoitettua todistusta, jos Finanssivalvonta on ilmoittanut rekisteriviranomaiselle ennen luvan myöntämistä, että arvopaperikeskus ei ole noudattanut sulautumista, jakautumista tai Suomessa tapahtuvan toiminnan lopettamista koskevia säännöksiä. Luvan saa antaa ennen kuin kuukausi on kulunut osakeyhtiölain 16 luvun 6 §:n 2 momentissa tai 17 luvun 6 §:n 2 momentissa tarkoitettua määräpäivästä vain, jos Finans-

sivalvonta on ilmoittanut, ettei se vastusta sulautumista, jakautumista tai eurooppayhtiön perustamiseen liittyvää kotipaikan siirtoa.

15 §

Arvopaperikeskuksen toiminnan järjestäminen

Arvopaperikeskuksen toiminta on järjestettävä sen liiketoiminnan laatu ja laajuus huomioon ottaen luotettavalla tavalla. Arvopaperikeskuksen on varmistettava toimintaansa liittyvien riskien hallinta, sisäisen valvontansa toimivuus ja toimintansa jatkuvuus kaikissa tilanteissa.

Arvopaperikeskuksella on oltava toimintaperiaatteet sen toimintaan liittyvien eturistiriitojen tunnistamiseksi ja niiden ehkäisemiseksi. Toimintaperiaatteissa on otettava erityisesti huomioon eturistiriitatilanteet, jotka voivat vaikuttaa arvopaperikeskukselle 20 §:ssä säädetyn valvontatehtävän luotettavaan hoitamiseen.

Arvopaperikeskuksen hoitaessa sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä sen toimintaan ei sovelleta hallintolakia (434/2003), viranomaisten toiminnan julkisuudesta annettua lakia (621/1999), kielilakia (423/2003) eikä saamen kielilakia (1086/2003). Arvopaperikeskuksen hallintoelimen jäsenen tai arvopaperikeskuksen palveluksessa olevaan ei tällöin sovelleta myöskään rikosoikeudellista virkavastuuta koskevia säännöksiä.

Mitä 1 momentissa säädetään arvopaperikeskuksesta, sovelletaan vastaavasti arvopaperikeskuksen omistusyhteisöön. Finanssivalvonta voi myöntää omistusyhteisölle poikkeuksia 1 momentissa säädetystä velvollisuudesta, jos omistusyhteisö on toisessa ETA-valtiossa tätä lakia vastaavan valvonnan piirissä.

16 §

Arvopaperikeskuksen tehtävät

Arvo-osuusjärjestelmän yhteisten tehtävien hoitamiseksi arvopaperikeskus:

1) vastaa arvo-osuusjärjestelmän toiminnan edellyttämien keskustietojärjestelmien ylläpitämisestä;

2) huolehtii tässä laissa tarkoitetusta arvo-osuusjärjestelmästä ja tarjoaa siihen liittyviä palveluja;

3) pitää 6 luvun 3 §:ssä sekä arvo-osuustileistä annetun lain (827/1991) 3 ja 4 §:ssä tarkoitettuja luetteloita ja tarjoaa luetteloiden tietojen hyväksikäyttöön ja käsittelyyn olennaisesti liittyviä palveluja;

4) valvoo, että arvo-osuustileille kirjattujen arvo-osuuksien määrä vastaa arvo-osuusjärjestelmässä liikkeessä olevaa määrää;

5) toimii selvitysyhteisönä tämän lain mukaisesti;

6) huolehtii arvo-osuuksiin liittyvien tuotonmaksujen ja niihin rinnastettavien tapahtumien edellyttämistä arvo-osuusjärjestelmän kannalta yhteisistä järjestelyistä sääntöjensä mukaisesti;

7) huolehtii muista arvo-osuusjärjestelmän luotettavan toiminnan ja kehittämisen edellyttämistä toimenpiteistä ja antaa tarvittaessa näihin liittyviä ohjeita.

Arvopaperikeskus voi 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien lisäksi kerätä arvo-osuusjärjestelmästä tietoja arvopaperimarkkinain lain 13 luvussa tarkoitettuun sisäpiirin omistusta koskevaan rekisteriin, 28 §:ssä tarkoitettuun arvopaperikeskuksen sisäpiirirekisteriin, sijoituspalvelulain 7 luvun 19 §:ssä tarkoitettuun sijoituspalveluyrityksen sisäpiirirekisteriin, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetun lain 2 luvun 43 §:ssä tarkoitettuun pörssin sisäpiirirekisteriin ja sijoitusrahastolain 101 a §:ssä tarkoitettuun rahastoyhtiön sisäpiirirekisteriin sekä toimia arvopaperitileistä annetun lain (750/2012) 2 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuna säilyttäjänä.

Arvopaperikeskus saa harjoittaa 1 momentissa tarkoitettua toiminnan ja selvitysyhteisölle sallitun toiminnan lisäksi muuta näihin läheisesti liittyvää toimintaa. Tällainen muu toiminta ei saa vaarantaa 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamista eikä arvo-osuusjärjestelmän toimintaa.

17 §

Kansainvälinen yhteistoiminta

Arvopaperikeskus toimii yhteistyössä ulkomaisten pörssien, monenkeskisen kaupankäynnin järjestäjien, arvopaperien määrittä-

selvitys- ja talletuslaitosten, arvopaperikeskusten, arvo-osuusjärjestelmään verrattavien järjestelmien ylläpitäjien ja säilytysyhteisöjen kanssa.

Arvopaperikeskus pitää kansainvälisen yhteistoiminnan edellyttämät tilit ja luettelot arvo-osuusrekisterissä. Yhteistoiminnasta määrätään arvopaperikeskuksen säännöissä.

18 §

Arvopaperikeskuksen sidonnaisuus

Arvopaperikeskuksen ja muun oikeushenkilön tai luonnollisen henkilön välillä oleva merkittävä sidonnaisuus ei saa estää arvopaperikeskuksen tehokasta valvontaa. Tehokasta valvontaa eivät myöskään saa estää tällaisessa sidonnaisuussuhteessa olevaan luonnolliseen henkilöön tai oikeushenkilöön sovellettavat kolmannen maan säännökset ja hallinnolliset määräykset.

Toimiluvan myöntämisen jälkeen toimilupahakemuksessa ilmoitetuissa sidonnaisuutta koskevissa tiedoissa tapahtuneet muutokset on välittömästi ilmoitettava Finanssivalvonnalle.

Merkittävällä sidonnaisuudella tarkoitetaan tässä pykälässä, mitä luottolaitostoiminnasta annetun lain (121/2007) 37 §:n 2—4 momentissa säädetään.

19 §

Varautuminen

Arvopaperikeskuksen tulee varmistaa arvo-osuusjärjestelmässä olevien tietojen säilyttäminen mahdollisimman häiriöttömästi myös poikkeusoloissa Suomessa olevin riittävin tietojärjestelmin tai muin keskeytymättömän toiminnan kannalta riittävin järjestelyin, osallistumalla rahoitusmarkkinoiden valmiussuunnitteluun ja valmistelemalla etukäteen poikkeusoloissa tapahtuvaa toimintaa sekä muin toimenpitein.

Jos 1 momentista aiheutuvat tehtävät edellyttävät sellaisia toimenpiteitä, jotka selvästi poikkeavat tavanomaisena pidettävästä arvopaperikeskuksen toiminnasta ja joista aiheutuu olennaisia lisäkustannuksia, tällaiset kustannukset voidaan korvata huoltovarmuuden

turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992) tarkoitettusta huoltovarmuusrahastosta.

20 §

Arvopaperikeskuksen valvontatehtävä

Arvopaperikeskuksen on järjestettävä riittävä ja luotettava valvonta tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten sekä arvopaperikeskuksen sääntöjen noudattamisen turvaamiseksi arvo-osuusjärjestelmän piirissä.

Arvopaperikeskuksen on saatettava Finanssivalvonnan tietoon menettely, joka on ilmeisesti vastoin 1 momentissa tarkoitettuja säännöksiä tai määräyksiä taikka arvopaperikeskuksen sääntöjä, jollei menettelyä viipymättä oikaista tai asiointila muutoin korjaannu. Jos säännöksiä, määräyksiä tai sääntöjä on rikottu olennaisesti tai toistuvasti, ilmoitus on kuitenkin tehtävä aina.

Tilinhoitajien ja muiden arvopaperikeskuksen palveluja käyttävien on pyynnöstä annettava arvopaperikeskukselle tämän pykälän mukaisen valvontavelvollisuuden täyttämiseksi tarvittavat yksilöidyt tiedot.

21 §

Arvopaperikeskuksen toimintojen ulkoistaminen

Arvopaperikeskus voi valtiovarainministeriön luvalla ulkoistaa 16 §:n 1 momentin mukaisen merkittävän toiminnon harjoittamisen, jos ulkoistaminen ei haittaa arvopaperikeskuksen riskien hallintaa, sisäistä valvontaa, arvopaperikeskuksen toiminnan valvontaa eikä arvopaperikeskuksen liiketoiminnan tai toiminnan kannalta merkittävän muun toiminnon hoitamista.

Toiminto on arvopaperikeskuksen toiminnan kannalta merkittävä, jos virhe tai puute sen suorittamisessa voi haitata olennaisesti arvopaperikeskuksen toimintaa koskevien lakien, niiden nojalla annettujen säännösten tai määräysten tai arvopaperikeskuksen toimiluvan ehtojen noudattamista taikka arvopaperikeskuksen taloudellista asemaa tai sen toiminnan jatkuvuutta.

Arvopaperikeskuksen toiminnan kannalta merkittävän toiminnon ulkoistamisesta on tehtävä kirjallinen sopimus, josta käy ilmi toimeksiannon sisältö ja sopimuksen voimassaoloaika.

Arvopaperikeskuksen on huolehdittava siitä, että se saa ulkoistettua toimintaa hoitavalta jatkuvasti arvopaperikeskuksen viranomaisvalvonnan, riskien hallinnan ja sisäisen valvonnan edellyttämät tarpeelliset tiedot ja että sillä on oikeus luovuttaa tiedot edelleen valtiovarainministeriölle, Suomen Pankille ja Finanssivalvonnalle.

Arvopaperikeskuksen, joka toimiluvan myöntämisen jälkeen aikoo ulkoistaa toimintansa kannalta merkittävän muun kuin 16 §:n 1 momentissa tarkoitettua toiminnon, on ilmoitettava ulkoistamisesta etukäteen Finanssivalvonnalle. Arvopaperikeskuksen ja ulkoistettua toimintaa hoitavan välisessä sopimussuhteessa tapahtuvista merkittävistä muutoksista on ilmoitettava Finanssivalvonnalle.

22 §

Arvopaperikeskuksen säännöt

Arvopaperikeskuksen on laadittava ja pidettävä yleisön saatavilla sen toimintaa koskevat säännöt, jotka sisältävät määräykset ainakin:

- 1) arvopaperikeskuksen ja tilinhoitajien keskinäistä tiedonvaihtoa koskevista säännöistä ja periaatteista sekä arvo-osuuksien ja oikeudenhaltijoiden yksilöimisessä käytettävistä tunnuksista ja muista arvo-osuusjärjestelmän edellyttämistä yhteisistä käytännöistä;
- 2) tilinhoitajien vähimmäisaukioloajoista;
- 3) kirjaustoiminnassa tapahtuneiden virheiden ja epäselvyyksien selvityksessä noudatettavasta menettelystä;
- 4) tilinhoitajien toiminnassa noudatettavista tieto- ja rekisteriturvallisuuden edellyttämistä menettelytavoista sekä tilinhoitajien tekemiä päätöksiä koskevien asiakirjojen tai niiden jäljennösten säilyttämisestä;
- 5) tilinhoitajan oikeuksien myöntämisestä ja sitä haettaessa edellytettävistä tiedoista;
- 6) arvopaperikeskukselle lain mukaan kuuluvien valvontatehtävien hoitamisesta;
- 7) sääntöjä täydentävien päätösten anta-

mista koskevan toimivallan jakautumisesta hallituksen ja toimitusjohtajan välillä;

8) sääntöjen muuttamisesta ja muutoksesta ilmoittamisesta;

9) muista arvopaperikeskuksen toimintaan liittyvistä seikoista.

23 §

Arvopaperikeskuksen sääntöjen vahvistaminen

Arvopaperikeskuksen säännöt vahvistaa hakemuksesta valtiovarainministeriö. Säännöt on vahvistettava, jos ne ovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiset ja jos saadun selvityksen perusteella voidaan pitää todennäköisenä, että ne turvaavat arvopaperikeskuksen luotettavan toiminnan järjestämisen ja arvo-osuusjärjestelmän ylläpidon.

Hakemus on ratkaistava kolmen kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta tai, jos hakemus on ollut puutteellinen, siitä kun hakija on antanut asian ratkaisemista varten tarvittavat asiakirjat ja selvitykset. Päätös on kuitenkin aina tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Valtiovarainministeriön on ennen sääntöjen vahvistamista pyydettävä hakemuksesta Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan lausunto. Jos Suomen Pankin lausunto on pankin lakisääteisiin tehtäviin kuuluvissa kysymyksissä kielteinen, sääntöjä ei tule tältä osin vahvistaa.

Valtiovarainministeriö voi arvo-osuusjärjestelmää kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi tai muusta erityisen painavasta syystä määrätä vahvistamisensa säännöissä olevien määräysten sisältöä muutettavaksi tai täydennettäväksi. Valtiovarainministeriön on ennen määräyksen antamista pyydettävä asiassa Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan lausunto.

Tilinhoitajan on sitouduttava noudattamaan arvopaperikeskuksen sääntöjä. Arvo-osuuden liikkeeseenlaskijan on sitouduttava noudattamaan arvopaperikeskuksen sääntöjä ennen kuin arvo-osuus voidaan liittää liikkeeseenlaskijan hakemuksesta arvo-osuusjärjestelmään.

24 §

Arvopaperikeskuksen palveluista perittävät maksut

Arvopaperikeskuksen palveluista perittävien maksujen on oltava eri asiakasryhmät huomioon ottaen kohtuulliset ja tasapuoliset, mikä sen tulee voida pyydettyä osoittaa Finanssivalvonnalle.

25 §

Henkilökohtaiset liiketoimet

Arvopaperikeskuksen on riittävin toimenpitein pyrittävä estämään arvopaperikeskuksessa vaikuttavassa asemassa olevan henkilön ryhtyminen henkilökohtaisiin liiketoimiin, jos siitä voi aiheutua eturistiriita taikka jos kyseisellä henkilöllä on arvopaperimarkkinoilla tarkoitettua sisäpiirintietoa taikka liikkeeseenlaskijoita tai selvitysosapuolia tai niiden liiketoimia koskevaa luottamuksellista tietoa. Tällaisen tiedon luottamuksellisuus on pyrittävä turvaamaan.

Arvopaperikeskuksen on säilytettävä tiedot henkilökohtaisista liiketoimista. Arvopaperikeskuksen on vuosittain toimitettava Finanssivalvonnalle selvitys siitä, miten arvopaperikeskus on valvonut henkilökohtaisia liiketoimia koskevien säännösten, määräysten ja arvopaperikeskuksen sisäisten ohjeiden noudattamista, ja siitä, mihin toimenpiteisiin arvopaperikeskus on ryhtynyt, jos sanottuja säännöksiä, määräyksiä tai ohjeita ei ole noudatettu.

Vaikuttavassa asemassa olevaa henkilöä ja henkilökohtaisia liiketoimia koskee, mitä sijoituspalvelulain 7 luvun 11 §:ssä säädetään sijoituspalveluyrityksessä vaikuttavassa asemassa olevista henkilöistä ja heidän henkilökohtaisista liiketoimistaan.

26 §

Velvollisuus tehdä sisäpiiri-ilmoitus

Arvopaperikeskuksen sisäpiiriläisen on ilmoitettava säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena Suomessa olevia osakkeita ja sellaisia rahoitusvälineitä, joiden

arvo määräytyy kyseisten osakkeiden perusteella, koskevat tiedot 28 §:ssä tarkoitettuun sijoituspalveluyrityksen sisäpiirirekisteriin siten kuin 27 §:ssä säädetään, jäljempänä *sisäpiiri-ilmoitus*.

Arvopaperikeskuksen sisäpiiriläisellä tarkoitetaan:

1) arvopaperikeskuksen hallituksen ja hallintoneuvoston jäsentä ja varajäsentä, toimitusjohtajaa ja toimitusjohtajan varamiestä sekä tilintarkastajaa, varatilintarkastajaa ja tilintarkastusyhteisön toimihenkilöä, jolla on päävastuu yhtiön tilintarkastuksesta;

2) arvopaperikeskuksen palveluksessa olevaa muuta henkilöä, joka asemansa tai tehtäviensä johdosta saa säännöllisesti haltuunsa 1 momentissa tarkoitettuja osakkeita tai rahoitusvälineitä koskevaa sisäpiiritietoa.

27 §

Sisäpiiri-ilmoitus

Arvopaperikeskuksen sisäpiiriläisen on tehtävä sisäpiiri-ilmoitus neljäntoista päivän kuluessa siitä, kun hänet on nimitetty 26 §:n 2 momentissa tarkoitettuun tehtäväänsä.

Sisäpiiri-ilmoituksessa on mainittava:

1) vajaavaltainen, jonka edunvalvoja sisäpiiriläinen on;

2) yhteisö tai säätiö, jossa sisäpiiriläisellä tai 1 kohdassa tarkoitettulla vajaavaltaisella on suoraan tai välillisesti määräysvalta;

3) omistamansa sekä 1 kohdassa tarkoitettun vajaavaltaisen ja 2 kohdassa tarkoitettun yhteisön tai säätiön omistamat säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä kaupankäynnin kohteena Suomessa olevat osakkeet ja sellaiset rahoitusvälineet, joiden arvo määräytyy kyseisten osakkeiden perusteella.

Sisäpiiriläisen on tehtävässä ollessaan seitsemän päivän kuluessa ilmoitettava arvopaperikeskukselle:

1) 2 momentin 3 kohdassa tarkoitetuilla osakkeilla ja rahoitusvälineillä tehdyt hankinnat ja luovutukset, kun omistuksen muutos on vähintään 5 000 euroa;

2) muut tässä pykälässä tarkoitetuissa tiedoissa tapahtuvat muutokset.

Edellä 2 momentin 2 ja 3 kohdassa tarkoitettuja tietoja ei tarvitse ilmoittaa siltä osin

kuin ne koskevat asunto-osakeyhtiötä, asunto-osakeyhtiölain (1599/2009) 28 luvun 2 §:ssä tarkoitettua keskinäistä kiinteistöosaakeyhtiötä, aatteellista tai taloudellista yhdistystä taikka voittoa tavoittelematonta yhteisöä. Jos yhteisö käy säännöllisesti kauppaa rahoitusvälineellä, sitä koskevat tiedot on kuitenkin ilmoitettava.

Ilmoitukseen on sisällytettävä asianomaisen henkilön, yhteisön tai säätiön yksilöimiseksi tarvittavat tiedot sekä osakkeita ja muita rahoitusvälineitä koskevat tiedot.

Jos 2 momentin 3 kohdassa tarkoitettut osakkeet tai rahoitusvälineet on liitetty arvo-osuusjärjestelmään, arvopaperikeskus voi järjestää menettelyn, jossa tiedot saadaan arvo-osuusjärjestelmästä. Tällöin ei erillisiä ilmoituksia ole tehtävä.

28 §

Arvopaperikeskuksen sisäpiirirekisteri

Arvopaperikeskuksen on pidettävä 27 §:ssä tarkoitetuista sisäpiiri-ilmoituksista rekisteriä (*arvopaperikeskuksen sisäpiirirekisteri*), josta ilmenevät kunkin sisäpiiriläisen kohdalla sisäpiiriläisen, 27 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettun vajaavaltaisen ja 2 kohdassa tarkoitettun yhteisön tai säätiön omistamat sanotussa momentissa tarkoitettut osakkeet ja rahoitusvälineet sekä eriteltyinä hankinnat ja luovutukset.

Jos ilmoitukset tehdään 27 §:n 6 momentin mukaisesti, arvopaperikeskuksen sisäpiirirekisteri voidaan tältä osin muodostaa arvo-osuusjärjestelmästä saatavista tiedoista.

Arvopaperikeskuksen sisäpiirirekisterin ylläpito on järjestettävä luotettavalla tavalla. Rekisteriin merkityt tiedot on säilytettävä viisi vuotta tiedon merkitsemisestä. Jokaisella on oikeus saada kulujen korvaamista vastaan otteita ja jäljennöksiä rekisterin tiedoista. Luonnollisen henkilön henkilötunnus ja osoite sekä muun luonnollisen henkilön kuin sisäpiiriläisen nimi eivät kuitenkaan ole julkisia.

Arvopaperikeskuksen on vuosittain toimittava Finanssivalvonnalle selvitys sisäpiirirekisterin ylläpidon järjestämisestä, arvopaperikeskuksen sisäpiiriläisten ilmoitusvelvollisuuden valvonnasta ja siitä, mihin toimenpi-

teisiin arvopaperikeskus on ryhtynyt, jos sisäpiiri-ilmoitusta koskevia säännöksiä, määräyksiä tai arvopaperikeskuksen sisäisiä ohjeita ei ole noudatettu.

29 §

Tilintarkastus ja velvollisuus toimittaa jäljennöksiä eräistä asiakirjoista

Arvopaperikeskuksen tilintarkastajista vähintään yhden on oltava tilintarkastuslain (459/2007) 2 §:n 2 kohdassa tarkoitettu KHT-tilintarkastaja tai KHT-yhteisö.

Arvopaperikeskuksen on ilman aiheetonta viivytystä lähetettävä Finanssivalvonnalle jäljennös:

- 1) tilinpäätösasiakirjoistaan;
- 2) tilintarkastuskertomuksestaan;
- 3) yhtiökokouksen pöytäkirjasta.

Mitä 2 momentissa säädetään arvopaperikeskuksesta, sovelletaan vastaavasti arvopaperikeskuksen omistusyhteisöön. Finanssivalvonta voi myöntää omistusyhteisölle poikkeuksen 2 momentissa säädetystä velvollisuudesta, jos omistusyhteisö on toisessa ETA-valtiossa tätä lakia vastaavan valvonnan piirissä.

30 §

Finanssivalvonnan määräystenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 15 §:n mukaisesta arvopaperikeskuksen toiminnan luotettavasta järjestämisestä sekä eturistiriitojen tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi noudatettavissa toimintaperiaatteissa huomioon otettavista seikoista siten, että määräykset soveltuvin osin vastaavat sijoituspalvelulain 7 luvun 23 §:n 1 momentin 3 ja 4 kohdan nojalla sijoituspalveluyrityksille annettavia määräyksiä.

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 25 §:n 1 momentissa tarkoitetuista liiketoimista ja 2 momentissa tarkoitettua selvityksestä ja sen toimittamisesta Finanssivalvonnalle, 27 §:ssä tarkoitettua sisäpiiri-ilmoituksen sisällöstä ja tekoavasta, 28 §:ssä tarkoitettua arvopaperikeskuksen sisäpiirirekisterin sisällöstä ja tietojen merkintätavasta sekä 28 §:n 4 momentissa tarkoitettua selvi-

tyksestä ja sen toimittamisesta Finanssivalvonnalle. Määräysten on soveltuvin osin vastattava sijoituspalvelulain 7 luvun 23 §:n 1 momentin 5 kohdan ja 2 momentin nojalla sijoituspalveluyrityksille annettavia määräyksiä.

3 luku

Selvitysyhteisön toimilupa, omistajat, hallinto ja toiminta

1 §

Selvitysyhteisön toimilupa ja arvopaperikeskusta koskevien säännösten soveltaminen selvitysyhteisöön

Selvitysyhteisön toimintaa ei saa harjoittaa ilman valtiovarainministeriön myöntämää toimilupaa.

Mitä 2 luvun 1—15 §:ssä säädetään arvopaperikeskuksen toimiluvasta, taloudellisista toimintaedellytyksistä, osakkeiden hankinnasta, johtamisesta, toiminnan rajoittamisesta ja keskeyttämisestä, kotipaikan siirrosta, osallistumisesta sulautumiseen ja jakautumiseen Euroopan talousalueella, toiminnan järjestämisestä sekä saman luvun 20, 21, 25 ja 29 §:ssä valvontatehtävästä, toimintojen ulkoistamisesta, henkilökohtaisista liiketoimista ja tilintarkastuksesta, sovelletaan myös selvitysyhteisöön. Mitä 2 luvun 15 §:n 3 momentissa säädetään arvopaperikeskuksesta sekä sen hallintoelimen jäsenestä ja palveluksessa olevasta, koskee vastaavasti selvitysyhteisöä sekä sen hallintoelimen jäsentä ja palveluksessa olevaa selvitysyhteisön hoitaessa sille tässä laissa säädettyjä tehtäviä. Mitä 2 luvun 8 §:n 6 momentissa säädetään arvopaperikeskuksen omistusyhteisöstä, sovelletaan vastaavasti yhteisöön, jolla on arvopaperimarkkinalain 2 luvun 4 §:ssä tarkoitettulla tavalla määräysvalta selvitysyhteisössä (*selvitysyhteisön omistusyhteisö*).

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä 2 momentissa tarkoitettua selvitysyhteisön toiminnan luotettavasta järjestämisestä, eturistiriitojen tunnistamiseksi ja ehkäisemiseksi noudatettavissa toimintaperiaatteissa huomioon otettavista seikoista sekä henkilökohtaisista liiketoimista, niiden val-

vontaa koskevasta selvityksestä ja selvityksen toimittamisesta Finanssivalvonnalle noudattaen vastaavasti mitä 2 luvun 30 §:ssä säädetään.

Selvitysyhteisön toimilupahakemukseen on lisäksi liitettävä riittävät selvitykset selvitysyhteisön toiminnassa mahdollisesti syntyvien tappioiden jakamisesta sekä tappionvaaran kattamisesta.

2 §

Selvitysyhteisön toiminta

Selvitysyhteisö saa selvitystoiminnan lisäksi toimiluvassa määrätyin edellytyksin:

- 1) tarjota arvopaperien vaihdantaan ja säilytykseen liittyviä tietojenkäsittelypalveluja sekä arvopaperi- ja rahoitusmarkkinoiden kehittämiseen liittyviä koulutus-, tiedotus- ja tietojenkäsittelypalveluja;
- 2) harjoittaa arvopaperikeskuksen toimintaa ja ylläpitää arvo-osuusrekisteriä;
- 3) toimia selvitysosapuolena;
- 4) toimia keskusvastapuolena.

Selvitysyhteisö ei saa omistaa osakkeita tai osuuksia muussa kuin tässä pykälässä tarkoitettuja palveluja tuottavassa yhteisössä, jollei Finanssivalvonta erityisestä syystä myönnä poikkeusta tästä rajoituksesta. Poikkeus voidaan myöntää, jos omistus ei vaaranna selvitysyhteisön toiminnan luotettavuutta.

Selvitysyhteisö saa harjoittaa tässä pykälässä tarkoitettua toiminnan ja arvopaperikeskukselle sallitun toiminnan lisäksi muuta näihin läheisesti liittyvää toimintaa. Tällainen muu toiminta ei saa vaarantaa selvitysyhteisön toimintaa arvopaperikeskuksena, 1 momentissa tarkoitettujen tehtävien suorittamista eikä selvitystoimintaa.

3 §

Selvitysyhteisön toiminnan turvaaminen

Selvitysyhteisö voi toimintansa turvaamiseksi tehdä selvitysosapuolten kanssa sopimuksen selvitysyhteisön toiminnassa mahdollisesti syntyvien tappioiden jakamisesta. Selvitysosapuolen vastuu voidaan sopimuksessa rajoittaa koskemaan vain osaa selvitysyhteisön toiminnasta, ja selvitysosapuolen vastuulle voidaan asettaa enimmäismäärä.

Sopimukselle on haettava valtiovarainministeriön vahvistus. Ennen sopimuksen vahvistamista ministeriön on pyydettävä asiasta lausunto Suomen Pankilta ja Finanssivalvonnalta. Jos yhteisön toimintaan kuuluu arvo-osuusjärjestelmään liitettyjen arvopaperien selvitystoimintaa, lausunto on tarvittaessa pyydettävä myös arvopaperikeskukselta. Selvitysosapuoli voi korvata tappionjakosopimukseen sitoutumisen osaksi tai kokonaan selvitysyhteisön toimintaa turvaavan vakuutuksen tai takauksen hankkimisella.

Selvitysyhteisön on jatkuvasti katettava selvitystoiminnassa syntyvät vastuunsa selvitysosapuolilta vaadittavilla vakuuksilla.

Selvitysyhteisöllä on oltava selvitysrahasto, jos selvitysyhteisön toiminnassa nettoutetaan arvopaperien toimitus- tai maksuvelvoitteita eräistä arvopaperi- ja valuutakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetussa laissa (1084/1999) tarkoitettulla tavalla. Selvitysrahastoa saadaan käyttää selvitystoiminnasta aiheutuvien selvitysyhteisön tappioiden kattamiseen sekä selvitysyhteisön tai selvitysosapuolen selvitystoiminnasta johtuvan velvoitteen täyttämiseen, jollei selvitysyhteisö tai selvitysosapuoli itse täytä velvoitetta. Selvitysrahastoon suoritettavat maksuja ne selvitysosapuolet, jotka osallistuvat nettoutukseen. Selvitysrahaston hallintoon, sääntöihin, varojen hallintaan sekä tuoton ja varojen palautukseen sovelletaan soveltuvin osin, mitä tässä laissa säädetään arvopaperikeskuksen kirjausrahastosta, sen säännöistä, varojen hallinnasta sekä tuoton ja varojen palautuksesta. Rahasto saadaan kirjata selvitysyhteisön taseessa erilliseksi oman pääoman eräksi. Selvitysrahastoon on siirrettävä varoja siten kuin rahaston ja selvitysyhteisön säännöissä määrätään tai, jos rahasto on kirjattu selvitysyhteisön taseeseen, yhtiöjärjestyksessä määrätään. Selvitysyhteisön yhtiökokous voi päättää, että tietty määrä taseen osoittamasta vapaasta omasta pääomasta on siirrettävä selvitysrahastoon. Selvitysyhteisön säännöissä voidaan lisäksi määrätä, että selvitysosapuolten on maksettava kartutusmaksuja selvitysrahastoon. Selvitysrahaston varoja voidaan palauttaa selvitysosapuolille tai käyttää voitonjakoon vain Finanssivalvonnan avulla tai selvitysyhteisön purkautuessa.

Selvitysyhteisön omien varojen, mahdolli-

sen tappionjakosopimuksen, selvitysrahaston sekä selvitysyhteisön hyväksi asetettujen vakuuksien, otettujen vakuutusten, annettujen takausten sekä muiden selvitysyhteisön toimintaa turvaavien ennalta toteutettujen toimenpiteiden on yhdessä oltava riittävät varmistamaan selvitystoiminnan luotettavuus.

4 §

Selvitysyhteisön säännöt

Selvitysyhteisön on laadittava ja pidettävä yleisön saatavilla sen toimintaa koskevat säännöt, jotka sisältävät määräykset ainakin seuraavista asioista:

1) millaisia arvopaperikauppoja tai muita luovutuksia otetaan selvitysyhteisön harjoittaman selvitystoiminnan kohteeksi;

2) miten ja milloin selvitystoiminta järjestetään;

3) miten ja millä perusteilla selvitysosapuoleksi hyväksyminen ja oikeuksien peruuttaminen tapahtuu;

4) miten arvopaperikaupasta tai muusta luovutuksesta johtuvat velvoitteet määritetään selvitystoiminnassa;

5) ajankohta, jolloin velvoite katsotaan ilmoitetuksi selvitettyväksi;

6) millä tavalla selvitysyhteisö vastaa velvoitteiden täyttämistä;

7) miten velvoitteet on täytettävä;

8) miten selvitysyhteisön maksuvalmius turvataan;

9) miten 3 §:ssä tarkoitetut selvitystoimintaa turvaavat vakuudet asetetaan;

10) miten selvitystoiminnasta aiheutuva tappionvaara katetaan;

11) miten selvitystoiminta järjestetään häiriötilanteissa tai silloin, jos selvitysosapuoli laiminlyö selvitystoimintaan kuuluvia velvoitteitaan;

12) miten selvitysosapuolet vastaavat selvitystoiminnasta;

13) miten sääntöjä täydentävien päätösten antaminen on jaettu hallituksen ja toimitusjohtajan kesken;

14) miten selvitysyhteisölle kuuluvat valvontatehtävät toteutetaan;

15) mitä erityisiä vaatimuksia asetetaan sellaiselle yhteisölle, joka toimii asiamiehenä selvitysosapuolen lukuun;

16) millaisia tarkempia vaatimuksia asetetaan sellaiselle yhteisölle, jonka määrittämät arvopaperikaupoista johtuvat velvoitteet toteutetaan selvitysyhteisössä;

17) miten keskusvastapuolena toimiva selvitysyhteisö tai sen selvitysosapuoli toteuttaa selvitystoiminnassa kauppojen etusijajärjestyksen, jos osa kaupoista johtuvista velvoitteista jää toteuttamatta sääntöjen mukaisessa selvitysaikataulussa;

18) miten selvitysyhteisö voi harjoittaa arvopaperien lainaus- ja takaisinostosopimusten selvitystoimintaa tai nettouttaa sen toiminnassa velvoitteita eräistä arvopaperi- ja valuuttakaupan sekä selvitysjärjestelmän ehdoista annetun lain mukaisesti;

19) minkä valtion lakia selvitystoimintaan sovelletaan;

20) mitkä ovat selvitystoiminnan ylläpitäjälle asetettavat muut edellytykset;

21) miten sääntöjä muutetaan ja muutoksesta ilmoitetaan selvitysosapuolille.

5 §

Selvitysyhteisön sääntöjen vahvistaminen

Selvitysyhteisön säännöt vahvistaa hakemuksesta valtiovarainministeriö. Säännöt on vahvistettava, jos ne ovat tämän lain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten mukaiset ja jos saadun selvityksen perusteella voidaan pitää todennäköisenä, että ne turvaavat selvitysyhteisön luotettavan toiminnan.

Hakemus on ratkaistava kolmen kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta tai, jos hakemus on ollut puutteellinen, siitä kun hakija on antanut asian ratkaisemista varten tarvittavat asiakirjat ja selvitykset. Päätös on kuitenkin aina tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta. Valtiovarainministeriön on ennen sääntöjen vahvistamista pyydettävä hakemuksesta Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan lausunto. Jos yhteisön toimintaan kuuluu arvo-osuusjärjestelmään liitettyjen arvopaperien selvitystoimintaa, lausunto on tarvittaessa pyydettävä myös arvopaperikeskukselta sekä asianomaiselta arvopaperipörssiltä tai monenkeskisen kaupankäynnin järjestäjältä sääntöjen yhteensopivuuden varmistamiseksi ja arvopaperimarkkinoita kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi.

Valtiovarainministeriö voi selvitysyhteisön toimintaa kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi tai muusta erityisen painavasta syystä määrätä vahvistamisensa säännöissä olevien määräysten sisältöä muutettavaksi tai täydennettäväksi. Valtiovarainministeriön on ennen määräyksen antamista pyydettävä asiassa Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan lausunto. Jos tärkeä yleinen etu vaatii selvitystoiminnan järjestämistä eikä selvitysyhteisön sääntöjä tai niiden muutosta ole hakemuksen hylkäämisen takia tai muusta syystä vahvistettu, valtiovarainministeriö voi määrätä selvitystoiminnan järjestämisestä.

4 luku

Ulkomaiset selvitysyhteisöt

1 §

Toisen ETA-valtion selvitysyhteisön toiminnan luvanvaraisuus

Ulkomainen selvitysyhteisö, jonka yhtiöoikeudellinen kotipaikka on toisessa ETA-valtiossa, saa valtiovarainministeriön myöntämän luvan nojalla harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa Suomessa sivuliikkeessä tai sivuliikettä perustamatta.

2 §

Lupahakemus

Edellä 1 §:ssä tarkoitetun ulkomaisen selvitysyhteisön on toimitettava valtiovarainministeriölle hakemus, jossa se antaa:

- 1) riittävän selvityksen itsestään;
- 2) hakijan osoite- ja yhteystiedot;
- 3) tiedot hakijan päätoimipaikasta;
- 4) tiedot sivuliikkeen edustajasta ja sen toiminnasta vastaavasta johtajasta;
- 5) kuvauksen harjoitettavaksi aiotusta selvitysyhteisön toiminnasta;
- 6) tiedot riskienhallinnan ja maksuvalmiuden järjestämisestä;
- 7) tiedot hakijan kotivaltiossa valvonnasta vastaavasta toimivaltaisesta viranomaisesta (*ulkomainen valvontaviranomainen*).

Valtiovarainministeriön on pyydettävä hakemuksesta ulkomaisen valvontaviranomaisen lausunto. Ulkomaista valvontaviran-

omaista on pyydettävä erityisesti arvioimaan hakijan hallinnon, johdon ja merkittävien osakkeenomistajien luotettavuutta, riskienhallintaa, taloudellisia toimintaedellytyksiä, toiminnan järjestämistä ja jatkuvuuden turvaamista sekä toiminnassa noudatettavien sääntöjen suojan riittävyttä sijoittajille ja selvitysosapuolille. Ulkomaista valvontaviranomaista on pyydettävä ilmoittamaan ne edellä mainittuja seikkoja koskevat tiedot, joilla on merkitystä luvan myöntämisen tai ulkomaisen selvitysyhteisön valvonnan kannalta. Ulkomaista valvontaviranomaista on pyydettävä lisäksi ilmoittamaan, miten siinä valtiossa, jossa ulkomaisella selvitysyhteisöllä on kotipaikka, ulkomaisten viranomaisten tietojensaantioikeus on turvattu ja noudatetaanko mainitussa valtiossa selvitysyhteisön vastavuoroisen tunnustamisen periaatetta.

3 §

Edellytykset myöntää lupa toisen ETA-valtion selvitysyhteisölle

Valtiovarainministeriön on myönnettävä lupa 1 §:ssä tarkoitetulle ulkomaiselle selvitysyhteisölle, jos:

1) valtiovarainministeriö on saanut ulkomaiselta valvontaviranomaiselta 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon;

2) ulkomaisen selvitysyhteisön toiminnalle sen kotivaltion yhtiölainsäädännössä asetetut vaatimukset vastaavat olennaisilta osin tämän lain säännöksiä selvitysyhteisön toiminnasta;

3) ulkomainen selvitysyhteisö on hakenut selvitysosapuolen oikeuksia selvitysyhteisössä; ja

4) ulkomaisen selvitysyhteisön toiminnan harjoittamisesta ei aiheudu vaaraa sijoittajien tai selvitysosapuolten edulle, säännellyn markkinan tai monenkeskisen kaupankäynnin luotettavuudelle tai rahoitusmarkkinoiden vauhdille.

Ennen luvan myöntämistä ulkomaisen valvontaviranomaisen ja Finanssivalvonnan välillä tulee olla allekirjoitettu ulkomaisen selvitysyhteisön valvontaa koskeva Finanssivalvonnasta annetun lain 66 §:ssä tarkoitettu valvontapöytäkirja.

Valtiovarainministeriön tulee ratkaista lu-

paa koskeva hakemus kuuden kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta tai, jos hakemus on ollut puutteellinen, siitä kun hakija on antanut asian ratkaisemista varten tarvittavat asiakirjat ja selvitykset. Lupaa koskeva päätös on tehtävä kuitenkin aina 12 kuukauden kuluessa hakemuksen vastaanottamisesta.

Valtiovarainministeriö voi asettaa lupaa myöntäessään luvan hakijaa kuultuaan ulkomaisen selvitysyhteisön toimintaa koskevia, säännellyn markkinan tai monenkeskisen kaupankäynnin luotettavuuden tai rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta tarpeellisia rajoituksia ja ehtoja. Valtiovarainministeriön on ennen asian ratkaisemista pyydettävä hakemuksesta lausunto Suomen Pankilta ja Finanssivalvonnalta.

4 §

Muun kuin ETA-valtion selvitysyhteisön toiminnan luvanvaraisuus

Ulkomaisen selvitysyhteisön, jonka yhtiöoikeudellinen kotipaikka on muussa kuin ETA-valtiossa ja joka aikoo harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa Suomessa, on perustettava Suomeen sivuliike ja haettava valtiovarainministeriöltä lupa toimintansa harjoittamiseen. Lupahakemukseen sovelletaan, mitä 2 luvun 2 §:ssä säädetään arvopaperikeskukseen toimiluvan hakemisesta.

Valtiovarainministeriö voi kuitenkin erityisestä syystä myöntää ulkomaiselle selvitysyhteisölle luvan harjoittaa Suomessa selvitysyhteisön toimintaa sivuliikettä perustamatta, jos 5 §:ssä asetetut edellytykset täyttyvät.

5 §

Edellytykset myöntää lupa muun kuin ETA-valtion selvitysyhteisölle

Valtiovarainministeriö voi myöntää edellä 4 §:ssä tarkoitetulle ulkomaiselle selvitysyhteisölle luvan selvitysyhteisötoiminnan harjoittamiseen Suomessa, jos:

1) ulkomainen selvitysyhteisö täyttää arvopaperikeskuksen toimiluvan myöntämiselle ja arvopaperikeskuksen johtamiselle 2 luvun 3 ja 4 sekä 12 §:ssä säädettyjä vaatimuksia vastaavat vaatimukset;

2) ulkomaisen selvitysyhteisön toiminnalle sen kotivaltion yhtiölainsäädännössä asetetut vaatimukset vastaavat olennaisilta osin tämän lain säännöksiä selvitysyhteisön toiminnasta;

3) ulkomaisen selvitysyhteisön kotivaltion lainsäädännön säännökset vastaavat kansainvälisesti hyväksytyjä arvopaperimarkkinoiden valvontaa sekä rahoitusjärjestelmän riikollisen hyväksikäytön estämistä koskevia suosituksia;

4) selvitysyhteisön taloudelliset ja muut toimintaedellytykset, toiminnan järjestäminen ja turvaaminen sekä hallinto täyttävät luotettavalle toiminnan harjoittamiselle asetettavat vaatimukset;

5) ulkomainen selvitysyhteisö on hakenut selvitysosapuolen oikeuksia selvitysyhteisössä;

6) selvitystoiminnan harjoittamisesta Suomessa ei aiheudu vaaraa sijoittajien tai selvitysosapuolten edulle eikä säännellyn markkinan tai monenkeskisen kaupankäynnin luotettavuudelle tai rahoitusmarkkinoiden vakauudelle;

7) valtio, jossa selvitysyhteisöllä on yhtiöoikeudellinen kotipaikka, valvoo selvitysyhteisöä riittävän tehokkaasti;

8) selvitysyhteisön kotivaltiossa on turvattu ulkomaisten viranomaisten tietojensaantioikeus; ja

9) ulkomainen valvontaviranomainen on toimittanut 2 §:n 2 momentissa tarkoitetun lausunnon.

Ennen luvan myöntämistä ulkomaisen valvontaviranomaisen ja Finanssivalvonnan välillä tulee olla allekirjoitettu ulkomaisen selvitysyhteisön valvontaa koskeva Finanssivalvonnasta annetun lain 66 §:ssä tarkoitettu valvontapöytäkirja.

Valtiovarainministeriö voi asettaa lupaa myöntäessään luvan hakijaa kuultuaan ulkomaisen selvitysyhteisön toimintaa koskevia, säännellyn markkinan tai monenkeskisen kaupankäynnin luotettavuuden tai rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta tarpeellisia rajoituksia ja ehtoja.

Valtiovarainministeriön on ennen asian ratkaisemista pyydettävä hakemuksesta lausunto Suomen Pankilta ja Finanssivalvonnalta.

6 §

Luvan peruuttaminen sekä selvitystoiminnan rajoittaminen ja kieltäminen

Ulkomaisen selvitysyhteisön valvonnasta säädetään Finanssivalvonnasta annetussa laissa.

Ulkomaiselle selvitysyhteisölle myönnetyn luvan peruuttamiseen ja selvitystoiminnan rajoittamiseen tai keskeyttämiseen sovelletaan, mitä 2 luvun 10 ja 11 §:ssä säädetään toimiluvan peruuttamisesta ja selvitystoiminnan rajoittamisesta ja keskeyttämisestä. Valtiovarainministeriö voi kieltää ulkomaista selvitysyhteisöä harjoittamasta toimintaa Suomessa. Sen lisäksi, mitä 2 luvun 10 §:n 2 momentissa ja 11 §:n 3 momentissa säädetään, valtiovarainministeriön on ennen tässä momentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä varattava ulkomaiselle valvontaviranomaiselle tilaisuus tulla kuulluksi, jollei asian kiireellisyydestä muuta johdu.

5 luku

Selvitysosapuoli

1 §

Selvitysosapuolen oikeuksien myöntäminen

Selvitysyhteisön on myönnettävä selvitysosapuolen oikeudet Suomen valtiolle, Suomen Pankille, pörssille sekä sellaiselle sijoituspalvelun tarjoajalle:

- 1) jolla on kiinteä toimipaikka Suomessa;
- 2) joka täyttää selvitysosapuolelle tässä laissa, sen nojalla annetuissa säännöksissä ja määräyksissä sekä selvitysyhteisön säännöissä asetetut vaatimukset;
- 3) joka sitoutuu noudattamaan selvitysyhteisön sääntöjä;
- 4) jonka osallistuminen selvitysyhteisön toimintaan ei ole omiaan vaarantamaan tämän toiminnan tai selvitysyhteisön muun toiminnan luotettavuutta; ja
- 5) jonka osakepääoma, osuuspääoma tai muu vastaava pääoma on vähintään 730 000 euroa.

Selvitysyhteisön on lisäksi myönnettävä selvitysosapuolen oikeudet:

- 1) sijoituspalvelun tarjoajalta Suomessa

edellyttävää toimilupaa vastaavan toimiluvan viranomaiselta Euroopan talousalueella saaneelle ulkomaiselle sijoituspalvelun tarjoajalle, jolla ei ole kiinteää toimipaikkaa Suomessa ja joka täyttää 1 momentin 2—5 kohdassa säädetty edellytykset;

2) ulkomaiselle selvitysyhteisölle, jos sillä on 4 luvussa tarkoitettu lupa ja se täyttää 1 momentin 2—5 kohdan edellytykset.

Selvitysyhteisö voi valtiovarainministeriön määräämin ehdoin myöntää selvitysosapuolen oikeudet myös muulle 1 momentin 2—5 kohdan edellytykset täyttävälle riittävän vakavaraiselle ja riskit hallitsevalle suomalaiselle tai ulkomaiselle yhteisölle. Valtiovarainministeriön määräämissä ehdoissa on edellytettävä, että hakijana oleva yhteisö toimittaa selvitysyhteisölle niitä selvityksiä soveltuvin osin vastaavat selvitykset, jotka on sijoituspalvelulain 3 luvun 1 §:n ja sen nojalla annetun valtiovarainministeriön asetuksen mukaan liitettävä sijoituspalveluyrityksen toimilupaa koskevaan hakemukseen.

Valtiovarainministeriön on ennen ehtojen määräämistä koskevan 3 momentissa tarkoitettua päätöksen tekemistä pyydettävä Suomen Pankin ja Finanssivalvonnan lausunto.

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä selvitysosapuolelle asetettavista vaatimuksista.

2 §

Selvitysosapuolen oikeuksien peruuttaminen ja päätöksen saattaminen Finanssivalvonnan käsiteltäväksi

Selvitysyhteisön on peruutettava selvitysosapuolen oikeudet kokonaan tai osittain, jos osapuoli ei enää täytä 1 §:ssä tai sen nojalla säädettyjä vaatimuksia tai jos Finanssivalvonta arvopaperimarkkinoita kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi tai muusta erityisen painavasta syystä niin päättää.

Selvitysyhteisön on annettava selvitysosapuolen asemaa koskeva päätöksensä tiedoksi valtiovarainministeriölle ja Finanssivalvonnalle. Selvitysosapuolen asemaa hakevalla yhteisöllä sekä yhteisöllä, jonka oikeudet on peruutettu, on oikeus saattaa 1 §:n 1—3 momentissa ja tämän pykälän 1 momentissa tarkoitettu selvitysyhteisön päätös Finanssival-

vannon käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksestä. Finanssivalvonnan on ilmoitettava selvitysyhteisölle asian saattamisesta sen käsiteltäväksi.

3 §

Velvollisuus hakea selvitysosaapuoleksi

Sellaisen selvitysyhteisön, ulkomaisen selvitysyhteisön tai muun ulkomaisen yhteisön, jonka määrittämät arvopaperikaupoista johtuvat velvoitteet toteutetaan säännöllisesti selvitysyhteisössä ja jonka toiminta voi muodostua rahoitusmarkkinoiden vakauden kannalta merkittäväksi, tulee hakea selvitysosaapuolen oikeudet mainitussa selvitysyhteisössä.

4 §

Selvitysosaapuolen aseman turvaaminen

Selvitysyhteisön on huolehdittava siitä, ettei selvitysosaapuolille aiheudu yhteisön toiminnassa vaaraa tehdyn suorituksen menettämisestä ilman vastasuoritusta. Selvitysyhteisö ei saa täyttää kauppaan tai luovutukseen liittyvää velvoitetta selvitysosaapuolelle varmistumatta siitä, että tämä on täyttänyt omat kauppaan tai luovutukseen liittyvät velvoitteensa.

Selvitysyhteisö saa selvitystoiminnan toteuttamiseksi avata omissa nimissään rahavarojen tilin Suomen Pankissa, ulkomaisessa keskuspankissa, talletuspankissa, ulkomaisessa luottolaitoksessa tai sen sivuliikkeessä siten, että tilille vastaanotetaan ja siltä maksetaan selvitysosaapuolten ja näiden asiakkaiden suorituksia sekä selvitysosaapuolille ja näiden asiakkaille tulevia suorituksia. Tällaisella tilillä olevat varat eivät kuulu selvitysyhteisölle, ja ne on pidettävä selvitysyhteisön kirjanpidossa erillään selvitysyhteisön varoista. Selvitysyhteisön on pidettävä ajantasaisesti kirjaa siitä, kenelle tilillä olevat varat kuuluvat.

5 §

Selvitysosaapuolen varmistamisvelvollisuus

Selvitysosaapuolen on arvopaperien hallinnan siirroilla, asiakkaan rahavarojen säilyttä-

misellä sijoituspalvelulain 9 luvun 1 §:ssä tarkoitettulla tavalla, arvo-osuustileistä annetun lain 9 tai 16 §:n mukaisella kirjauksella tai muutoin riittävän huolellisesti varmistettava, että kaupasta tai muusta luovutuksesta johtuvat rahasuoritusta koskevat velvoitteet tai arvopaperien toimitusvelvoitteet voidaan täyttää selvitysyhteisön sääntöjen mukaisesti.

Jos kaupan tai luovutuksen selvitys viivästyy, koska selvitysosaapuoli on olennaisesti rikkonut säännösten, määräysten tai selvitysyhteisön sääntöjen mukaisia velvoitteitaan ja selvitettäväksi annettua arvopaperikauppaa tai muuta luovutusta ei voida selvittää sen ehtojen tai selvitysyhteisön sääntöjen mukaisesti, selvitysosaapuolen on vaadittaessa maksettava korvaus laiminlyöntiin tai viivästyksen syyttömälle selvitysosaapuolelle viivästyksen johdosta. Selvitysosaapuolen on vaadittaessa maksettava laiminlyöntiin tai viivästyksen syyttömälle selvitysyhteisölle viivästyksen johdosta korvaus, jos selvitysyhteisö ottaa sääntöjensä mukaan vastuun kaupan tai luovutuksen täyttämisestä.

Selvitysyhteisön säännöissä määrätään korvauksen suorittamisesta. Vahingonkorvausvelvollisuudesta säädetään 8 luvun 7 §:ssä.

6 §

Selvitysyhteisön ja selvitysosaapuolen panttioikeus

Selvitysosaapuolen selvitettäväksi antamaan arvopaperikauppaan liittyvien, selvitysyhteisön sääntöjen mukaisesti vahvistettujen velvoitteiden täyttämisen vakuudeksi on selvitysyhteisöllä panttioikeus arvo-osuuteen, joka on kaupan johdosta kirjattu selvitysyhteisön, selvitysosaapuolen tai sijoituspalvelun tarjoajan lukuun pidettävälle, arvo-osuustileistä annetun lain 16 §:ssä tarkoitettulle kaupintatilille. Selvitysyhteisö saa panttioikeuden, jos yhteisö on suorittanut arvo-osuuksia koskevan maksun tai ottanut vastatakseen siitä.

Selvitysosaapuolella on panttioikeus osapuolen omaan tai osapuolen edustaman sijoituspalvelun tarjoajan lukuun pidettävälle kaupintatilille kirjattuun asiakkaan arvo-osuuteen sitä koskevasta toimeksiannosta johtuvien velvoitteiden täyttämisen vakuudeksi, jos selvitysosaapuoli on suorittanut arvo-osuuksia koskevan maksun.

Jos samoihin arvo-osuuksiin kohdistuu yhtäaikaaisesti 1 ja 2 momentissa tarkoitettu panttioikeus, 1 momentin mukaisen oikeuden haltija saa suorituksen saatavastaan ennen 2 momentin mukaisen oikeuden haltijaa.

Jos panttina olevaa omaisuutta koskeva, 1 tai 2 momentissa tarkoitettu velvoite laiminlyödään, pantinhaltija saa selvityksen toteuttamiseksi muuttaa panttiomaisuuden rahaksi. Jos panttina on säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteena oleva arvopaperi tai rahoitusväline, arvopaperi tai rahoitusväline voidaan muuttaa rahaksi säännellyllä markkinalla tai monenkeskisessä kaupankäyntijärjestelmässä. Rahaksi muuttamisessa voidaan myös muutoin poiketa pantinhaltijan oikeutta rajoittavista lainsäännöksistä, jos poikkeaminen ei kohtuuttomasti vaaranna pantinomistajan, velallisen tai muiden velkojien etua. Rahaksimuuttamisoikeus on selvitysosapuolella myös siinä tapauksessa, että sijoituspalvelun tarjoaja, joka ei toimi selvitysosapuolena, jättää täyttämättä selvitetävästä kaupasta johtuvat velvoitteensa.

Mitä tässä pykälässä säädetään kaupintatilille kirjatusta arvo-osuudesta, on vastaavasti sovellettava myytyyn ja ostettuun arvopaperiin tai rahoitusvälineeseen, joka on luovutettu selvitysyhteisön tai selvitysosapuolen haltuun arvopaperikaupan tai rahoitusvälineen kaupan selvitystä varten.

7 §

Sijoituspalvelutoiminnan menettelytapasääntösten soveltaminen selvitysosapuoleen

Mitä sijoituspalvelulain 7 luvun 10 §:ssä säädetään eturistiriitatilanteiden hallinnasta ja 11 §:ssä henkilökohtaisista liiketoimista, 9 luvun 1 §:ssä sijoituspalveluyrityksen velvollisuudesta pitää asiakasvarat erillään sekä 10 luvun 7 §:ssä toimeksiantojen käsittelystä, koskee myös selvitysosapuolta.

Mitä arvopaperimarkkinalain 14 luvun 5 §:ssä säädetään markkinoiden väärinkäyttöön liittyvästä sijoituspalvelun tarjoajan ilmoitusvelvollisuudesta ja mitä sanotun lain 16 luvun 3 §:ssä säädetään vahingonkorvausvelvollisuudesta, koskee myös selvitysosapuolta.

8 §

Finanssivalvonnan määräystenantovaltuus

Finanssivalvonta voi antaa tarkemmat määräykset:

1) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettujen eturistiriitatilanteiden hallintaan liittyvistä menettelytavoista;

2) 7 §:n 1 momentissa tarkoitetuista henkilökohtaisista liiketoimista;

3) 7 §:n 1 momentissa tarkoitettujen toimeksiantojen toteuttamisessa noudatettavasta menettelystä.

Finanssivalvonta antaa tarvittaessa tarkemmat määräykset 4 §:n 2 momentissa tarkoitetuilla selvitysyhteisön avaamilla tileillä olevien asiakasvarojen erillään pitämisestä ja asiakkaan aseman turvaamisesta selvitystoiminnassa sekä 7 §:n 2 momentissa tarkoitettujen markkinoiden väärinkäyttöön liittyvän ilmoituksen sisällöstä ja tekotavasta.

III OSA

ARVO-OSUUSJÄRJESTELMÄ

6 luku

Arvo-osuusjärjestelmä

1 §

Arvo-osuus

Arvo-osuudesta ei anneta osakekirjaa, velkakirjaa tai muuta sellaista oikeuden olemassaoloa ja sisältöä koskevaa arvopaperia. Arvo-osuuksia ei numeroida.

Mitä arvopaperista muutoin säädetään, sovelletaan vastaavasti soveltuvin osin arvo-osuuteen.

2 §

Arvo-osuustilit

Arvo-osuudet sekä niihin kohdistuvat oikeudet ja rajoitukset on kirjattava arvo-osuustileille, joita pidetään arvo-osuusrekisterissä. Arvo-osuustileistä säädetään arvo-osuustileistä annetussa laissa.

Mitä arvopaperin antamisesta ja luovutta-

misesta säädetään, sovelletaan vastaavasti arvo-osuuden kirjaamiseen arvo-osuustilille.

3 §

Luettelot

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvien seuraavien arvo-osuuksien omistajista pidetään liikkeeseenlaskijoiden lukuun liikkeeseenlaskijakohtaiset osakseluettelot ja muut vastaavat omistajaluettelot arvopaperikeskuksessa:

- 1) osake tai muu osuus yhteisön omaan pääomaan tai siihen liittyvä osinko-, korko- tai muu tuotto-oikeus taikka merkintäoikeus;
- 2) 1 kohdassa ja 2 momentin 1 kohdassa mainittujen oikeuksien yhdistelmä;
- 3) rahasto-osuus tai siihen rinnastettava yhteissijoitusyrityksen osuus.

Arvo-osuusjärjestelmään kuuluvien seuraavien arvo-osuuksien omistajista pidetään luettelot arvopaperikeskuksessa:

- 1) osuus joukkovelkakirjalainaan tai siihen rinnastuva velallisen sitoumus taikka sannottuun osuuteen tai sitoumukseen liittyvä korko- tai muu tuotto-oikeus;
- 2) 1 kohdassa ja 1 momentin 1 ja 2 kohdassa mainittuja oikeuksia koskeva osto- tai myyntioikeus;
- 3) muu kuin edellä mainittu oikeus, joka perustuu sopimukseen tai sitoumukseen.

Arvopaperikeskuksessa on myös pidettävä luetteloa 2 momentissa tarkoitettujen arvo-osuuksien lukumääristä.

4 §

Tilinhoitajan oikeuksien myöntäminen

Arvopaperikeskuksen on myönnettävä tilinhoitajan oikeudet Suomen valtiolle, Suomen Pankille, toisen ETA-valtion keskuspankille, kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulle pörssille, selvitys-yhteisölle ja ulkomaiselle selvitys-yhteisölle sekä sellaiselle sijoituspalveluntarjoajalle ja selvitysosapuolelle:

- 1) jonka suunnittelema toiminta täyttää toiminnan edellyttämät tekniset vaatimukset;
- 2) jonka voidaan aikaisemman toimintansa perusteella tai muutoin perustellusti katsoa täyttävän tehtävässä tarvittavaa oikeu-

dellista asiantuntemusta ja eettistä tasoa koskevat vaatimukset;

3) jonka suunnittelema toiminta ei vaaranna arvo-osuusjärjestelmän ja arvo-osuusrekisterin luotettavaa ja tarkoituksenmukaista toimintaa;

4) jonka osakepääoma, osuuspääoma tai muu vastaava pääoma on vähintään 730 000 euroa; ja

5) joka täyttää muut arvopaperikeskuksen säännöissä asetetut vaatimukset.

Arvopaperikeskuksen on lisäksi myönnettävä tilinhoitajan oikeudet sijoituspalvelun tarjoajalta Suomessa edellytettävää toimilupaa vastaavan toimiluvan toisen ETA-valtion viranomaiselta saaneelle ulkomaiselle sijoituspalvelun tarjoajalle, joka täyttää 1 momentissa säädetty vaatimukset.

Arvopaperikeskus saa myöntää tilinhoitajan oikeudet yhteisölle, joka toimii muiden lukuun ja joka täyttää 1 momentissa säädetty vaatimukset.

Arvopaperikeskus saa myöntää tilinhoitajan oikeudet valtiovarainministeriön määräämin ehdoin muulle valtiolle, muun kuin ETA-valtion keskuspankille, 2 luvun 17 §:ssä tarkoitettulle yhteisölle sekä muulle sellaiselle ulkomaiselle yhteisölle, joka täyttää 1 momentissa säädetty vaatimukset.

Arvopaperikeskus saa myöntää tilinhoitajan oikeudet valtiovarainministeriön määräämin ehdoin myös muulle 1 momentin 1, 3 ja 5 kohdassa säädetty vaatimukset täyttävälle yhteisölle siten, että yhteisöllä on oikeus tehdä kirjauksia arvo-osuusrekisteriin ainoastaan omaan lukuunsa.

Edellä 4 ja 5 momentissa tarkoitetuissa valtiovarainministeriön määräämissä ehdoissa on edellytettävä, että tilinhoitajan oikeuksia hakevan yrityksen omistajia voidaan pitää luotettavina. Luotettavuuden arviointiin sovelletaan sijoituspalvelulain 3 luvun 4 §:ää.

5 §

Tilinhoitajan oikeuksien myöntämistä koskevan asian ratkaiseminen

Arvopaperikeskuksen on ratkaistava tilinhoitajan oikeuksia koskeva hakemus kuuden kuukauden kuluessa sen vastaanottamisesta. Jos arvopaperikeskus tänä aikana pyytää ha-

kijalta lisäselvitystä, sanottu määräaika laskeaan siitä päivästä, jona arvopaperikeskus vastaanottaa lisäselvityksen.

Tilinhoitajien oikeuksia myöntäessään arvopaperikeskuksen on noudatettava tasapuolisuutta.

Arvopaperikeskuksen on viipymättä annettava tilinhoitajan oikeuksia koskeva päätöksensä tiedoksi Finanssivalvonnalle. Tilinhoitajan oikeuksia hakevalla yhteisöllä on oikeus saattaa arvopaperikeskuksen päätös Finanssivalvonnan käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Finanssivalvonnan on ilmoitettava arvopaperikeskukselle asian saattamisesta Finanssivalvonnan käsiteltäväksi.

6 §

Tilinhoitajan oikeuksien peruuttaminen

Arvopaperikeskuksen on peruutettava tilinhoitajan oikeudet, jos tilinhoitaja ei enää täytä jotakin 4 §:n 1 momentin 1—4 kohdassa säädetystä edellytyksestä tai jos Finanssivalvonta arvo-osuusjärjestelmää kohtaan tunnetun luottamuksen vahvistamiseksi taikka muusta erityisen painavasta syystä niin päättää.

Arvopaperikeskus voi peruuttaa tilinhoitajan oikeudet kokonaan tai osittain, jos:

1) tilinhoitajan toiminnassa on olennaisesti rikottu lakia tai sen nojalla annettuja säännöksiä tai määräyksiä, tilinhoitajan oikeuksia koskevaan päätökseen sisältyviä ehtoja tai rajoituksia taikka arvopaperikeskuksen sääntöjä;

2) tilinhoitaja ei ole toiminut kuuteen kuukauteen;

3) tilinhoitajan toimintaa tai osaa siitä ei ole aloitettu 12 kuukauden kuluessa oikeuksien myöntämisestä; tai

4) oikeuksia haettaessa on annettu olennaisesti vääriä tai puutteellisia tietoja tilinhoitajan toiminnan kannalta keskeisistä seikoista.

Kun oikeudet on peruutettu, tilinhoitajan harjoittama kirjaustoiminta siirtyy välittömästi arvopaperikeskuksen hoitoon. Arvopaperikeskuksen on viipymättä huolehdittava tilinhoitajan kirjaustoiminnan lopettamisesta.

Arvopaperikeskuksen on annettava tilinhoitajan oikeuksien peruuttamista koskeva

päätöksensä viipymättä tiedoksi Finanssivalvonnalle. Tilinhoitajalla, jonka oikeudet on peruutettu, on oikeus saattaa arvopaperikeskuksen päätös Finanssivalvonnan käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Arvopaperikeskuksen antama päätös, joka on saatettu Finanssivalvonnan käsiteltäväksi, on käsittelyyn saattamisesta huolimatta toistaiseksi voimassa, jollei Finanssivalvonta toisin määrää tai asiasta muualla toisin säädetä. Finanssivalvonnan on ilmoitettava arvopaperikeskukselle asian saattamisesta Finanssivalvonnan käsiteltäväksi.

7 §

Tilinhoitajan toiminnan rajoittaminen

Oikeuksien peruuttamisen asemesta arvopaperikeskus voi rajoittaa tilinhoitajan toimintaa, jos sitä voidaan pitää riittävänä toimenpiteenä.

Arvopaperikeskus voi rajoittaa määräajaksi tilinhoitajan toimintaa, jos tilinhoitajan toiminnassa on todettu taitamattomuutta tai varomattomuutta tai jos on ilmeistä, että tilinhoitajan toiminta vaarantaa arvo-osuusjärjestelmän tai arvo-osuusrekisterin vakaata toimintaa tai sijoittajien etua.

Mitä 6 §:n 4 momentissa säädetään tilinhoitajan oikeuksien peruuttamista koskevasta päätöksestä, sovelletaan myös tilinhoitajan oikeuksien rajoittamista koskevaan päätökseen.

8 §

Arvopaperikeskuksen tilinhoitajana tarjoamat palvelut

Kun arvo-osuustilin tilinhoitajana on arvopaperikeskus, 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvo-osuuksien omistajien nimissä pidettävistä arvo-osuustileistä aiheutuvista kustannuksista vastaavat kyseisten arvo-osuuksien liikkeeseenlaskijat.

Arvopaperikeskus saa kuitenkin periä tilinhaltijalta korvauksen sellaisesta kirjaamisesta ja tili-ilmoituksesta, joka johtuu arvo-osuuden siirtämisestä tässä pykälässä tarkoitettulta maksuttomalta arvo-osuustililtä toisen tilinhoitajan hoidossa olevalle tilille, arvo-osuu-

den panttauksesta, luovutusrajoituksesta tai arvo-osuustileistä annetun lain 5 §:ssä tarkoitetuista toimenpiteistä.

Arvo-osuustilien pitämisestä aiheutuvista kustannuksista voidaan arvopaperikeskuksen säännöissä määrättyllä ja tilisopimuksessa sovitulla tavalla kuitenkin periä korvaus muulta tilinhaltijalta kuin luonnolliselta henkilöltä.

Arvopaperikeskuksen on avattava arvo-osuustili jokaiselle, joka sitoutuu noudattamaan tilisopimusta ja suorittaa arvo-osuustiliin liittyvät maksu- ja muut velvollisuudet.

9 §

Kirjausrahasasto

Tilinhoitajalle arvo-osuustileistä annetussa laissa säädetyn vahingonkorvausvastuun täyttämisen turvaamiseksi on arvopaperikeskuksen hallituksen perustettava rahasto (*kirjausrahasasto*).

10 §

Toissijainen vastuu tilinhoitajan korvattavista vahingoista

Jos tilinhoitaja ei kykene täyttämään arvo-osuustileistä annetussa laissa säädettyä vahingonkorvausvelvollisuuttaan, vahingonkärsineellä on oikeus saada korvaus kirjausrahas-tosta. Kirjausrahas-tolla on tällöin oikeus periä maksamansa korvaus siltä, joka on korvauksen suorittamisesta vastuussa.

11 §

Vakuusmaksu

Tilinhoitajien on suoritettava kirjausrahas-toon vakuusmaksuja. Kirjausrahas-ton säännöissä voidaan määrätä, että Suomen valtio, muu valtio, Suomen Pankki ja ulkomainen keskuspankki eivät ole velvollisia suorittamaan vakuusmaksuja. Vakuusmaksuja on kerättävä kirjausrahas-toon siten, että kirjausrahas-ton pääoma on vähintään 0,0048 prosenttia arvo-osuusjärjestelmässä viiden viimeksi kuluneen vuoden aikana säilytettävänä olleiden arvo-osuuksien yhteenlasketun käyvän arvon keskiarvosta, kuitenkin vähintään 20 miljoonaa euroa.

Tilinhoitajien on suoritettava vakuusmaksuja siten, että kunkin maksuvelvollisen tilinhoitajan osuus maksuista vastaa kirjausrahas-ton säännöissä määriteltävällä tavalla sen osuutta kirjausrahas-tolla katettavista vastuista. Vakuusmaksujen on perustuttava arvo-osuusjärjestelmään tehtyjen kirjausten lukumäärään, näiden kirjausten euromäärään sekä säilytettävien arvo-osuuksien käypään arvoon. Maksun laskentaperusteen on oltava sama kullekin kirjausrahas-ton säännöissä määriteltävälle vakuusmaksuvelvollisten tilinhoitajien ryhmälle.

Edellä 1 momentista poiketen tilinhoitajan, joka tulee kirjausrahas-ton jäseneksi sen jälkeen, kun rahaston pääoma on kartutettu 1 momentissa säädettyyn vähimmäismäärään, on rahastoon liittyessään suoritettava vakuusmaksun ennakkona kolme prosenttia rahaston pääoman vähimmäismäärästä. Vakuusmaksun ennako luetaan tilinhoitajan hyväksi päätettäessä 12 §:n mukaisesti tilinhoitajan vakuusmaksun suuruudesta.

12 §

Kirjausrahas-ton vakuusmaksun määrääminen ja varainhallinta

Kirjausrahas-to määrää puolivuositain rahaston säännöissä määrättyllä tavalla vakuusmaksuilla kerättävien kirjausrahas-ton varojen vähimmäismäärän ja kunkin maksuvelvollisen tilinhoitajan vakuusmaksun suuruuden.

Kirjausrahas-ton rahavarat on sijoitettava turvallisella ja kirjausrahas-ton maksuvalmiuden turvaavalla tavalla. Kirjausrahas-ton rahavaroista saatava tuotto on lisättävä kirjausrahas-ton pääomaan sen jälkeen, kun tuotosta on vähennetty rahaston hoidosta aiheutuvat välttämättömät hallintokulut. Kirjausrahas-ton rahavaroja ei saa sijoittaa kiinteistöihin tai sellaiseen osakkeeseen tai muuhun arvopaperiin, joka yksin tai yhdessä muiden arvopaperien kanssa tuottaa oikeuden hallita määrättyä huoneistoa tai kiinteistön osaa.

Vakuusmaksun suorittaneella tilinhoitajalla on kirjausrahas-ton säännöissä määrättyllä tavalla oikeus vaihtaa vakuusmaksuksi suoritettu omaisuuserä toiseen. Tällöin maksuvelvollisen osuus maksuista ei kuitenkaan saa vähentyä.

Jos kirjausrahaston pääoma vahingonkärsijälle suoritettuna korvauksen tai 19 §:n 2 momentissa tarkoitettuna palautuksen seurauksena vähenee 11 §:n 1 momentissa säädettyä vähimmäispääomaa pienemmäksi, pääoma on kartutettava uudelleen vähimmäispääoman suuruisesti kolmen kuukauden kuluessa korvauksen tai palautuksen maksamisesta.

Kirjausrahasto voi ottaa säännöissä määrättyllä tavalla luottoa, jos sen omat varat eivät riitä rahaston vastuiden kattamiseen.

13 §

Kirjausrahaston säännöt ja hallinto

Kirjausrahaston säännöt vahvistaa hakeuksesta valtiovarainministeriö.

Säännöissä on mainittava:

- 1) rahaston nimi ja kotipaikka;
- 2) rahaston kartuttamiseksi kerättävien vakuusmaksujen määräytymisperusteet;
- 3) menettely rahastoon kerättävien vakuusmaksujen kokonaismäärän kartuttamiseksi ja maksuvelvollisen tilinhoitajan vakuusmaksun suuruudesta päättämiseksi;
- 4) vakuusmaksuiksi käteisen rahan lisäksi hyväksyttävät omaisuuserät sekä näiden erien arvostusperiaatteet;
- 5) menettelytapa, jolla rahastosta suoritetaan korvauksia;
- 6) rahaston varojen sijoittamisen ja rahaston lainanoton pääperiaatteet;
- 7) perusteet rahaston vuotuisten tuottojen maksamiseksi ja rahaston varojen palauttamiseksi vakuusmaksuvelvolliselle tilinhoitajalle;
- 8) rahaston tilikausi;
- 9) hyväksytyjen tilintarkastajien tai tilintarkastusyhteisöjen lukumäärä, valintatapa ja toimikausi;
- 10) tapa, jolla sääntöjä muutetaan ja muutoksesta ilmoitetaan.

Rahastoa hoitaa arvopaperikeskuksen hallitus siten kuin hallinnosta määrätään rahaston säännöissä.

14 §

Kirjausrahaston maksuvelvollisuus

Jos tilinhoitaja ei ole suorittanut sille arvoosuustileistä annetun lain mukaan kuuluvaa

vahingonkärsijän selvää ja riidatonta korvaussaamista, vahingonkärsijä voi ilmoittaa asiasta Finanssivalvonnalle.

Finanssivalvonnan on 21 päivän kuluessa 1 momentissa tarkoitettuna ilmoituksen tai muutoin tiedon saatuaan päätettävä, onko kirjausrahaston suoritettava vahingonkärsijän saamiset. Suoritusvelvollisuuden määräämisen edellytyksenä on, että 1 momentissa tarkoitettuna saamisen suorittamatta jääminen on johtunut tilinhoitajan asettamisesta konkursiin tai yrityssaneeraukseen tai sen muusta maksukyvyttömyydestä, joka ei Finanssivalvonnan arvion mukaan ole tilapäistä ja josta on saatu riittävä selvitys.

Finanssivalvonnan on annettava tieto 2 momentissa tarkoitettuna päätöksestään kirjausrahastolle, tilinhoitajalle, valtiovarainministeriölle ja arvopaperikeskukselle.

Edellä 2 momentissa tarkoitettuna Finanssivalvonnan päätöksen toteuttamiseksi ja yksittäisiä vahingonkärsijöitä koskevien korvauspäätösten tekemiseksi tilinhoitajan on tarvittaessa toimitettava kirjausrahastolle ja Finanssivalvonnalle tiedot kaikista tilille kirjattujen oikeuksien haltijoista ja heidän 1 momentissa tarkoitettuna saamisistaan.

15 §

Korvattavat saamiset

Samalle vahingonkärsijälle maksetaan kirjausrahaston varoista korvauksena vahingonkärsijän samalta tilinhoitajalta olevan korvaussaamisen määrä, kuitenkin enintään 25 000 euroa. Kirjausrahaston velvollisuus korvata samaan vahinkotapahtumaan liittyviä vahinkoja on enintään 10 miljoonaa euroa.

Luonnollisille henkilöille suoritetaan korvaus kirjausrahastosta ennen muita vahingonkärsijöitä.

Vahingonkärsijälle maksettava korvaus on laskettava sen päivän käyvän arvon mukaan, jona Finanssivalvonta teki 14 §:n 2 momentin mukaisen päätöksen tai jona tilinhoitaja asetettiin maksukyvyttömyysmenettelyyn, riippuen siitä kumpi päivä on aikaisempi. Korvaus maksetaan vahingonkärsijälle, jolla on täysimääräinen oikeus tilinhoitajan hallussa oleviin saamiin. Jos maksettavalla korvauksella on useita yhteisöomistajia, otetaan kulle-

kin yhteisomistajalle kuuluva osuus huomioon laskettaessa vahingonkäräjälle maksettavaa korvausta.

Rikoksella hankittuja varoja, joihin liittyen vahingonkäräjä tai sen edustaja on tuomittu rangaistukseen rikoslain (39/1889) 32 luvun 6—10 §:n mukaisesti, ei voida korvata kirjausrahastosta.

16 §

Korvausten maksaminen

Kirjausrahaston on maksettava vahingonkäräjien saamiset ilman aiheutonta viivytystä, kuitenkin viimeistään kolmen kuukauden kuluttua 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua Finanssivalvonnan päätöksestä. Jos tilinhoitaja on ennen 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöstä asetettu selvitystilaan, yrityssaneeraukseen tai konkurssiin, lasketaan määräaika selvitystilaan, yrityssaneeraukseen tai konkurssiin asettamispäätöksestä. Korvausvelalle on maksettava korkolain (633/1982) 4 §:n mukaista viivästyskorkoa siitä päivästä lähtien, jolloin Finanssivalvonta on tehnyt tämän lain 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua päätöksen.

Finanssivalvonta voi erityisestä syystä myöntää kirjausrahastolle lisää aikaa vahingonkäräjien saamisten maksamiseen enintään kolme kuukautta. Kirjausrahaston on kuitenkin saamastaan lisäajasta huolimatta maksettava korvaus viivymättä, jos korvauksen maksamisen viivästyminen olisi korvauksen saajan kannalta kohtuutonta.

Jos kirjausrahasto ei ole korvannut vahingonkäräjien saamista 1 tai 2 momentissa säädettyssä ajassa, vahingonkäräjälle on syntynyt saaminen, jota vahingonkäräjällä on oikeus vaatia kirjausrahastolta.

Jos vahingonkäräjä tai sen edustaja on syytteessä rikoslain 32 luvun 6—10 §:n mukaisesta rikoksesta, kirjausrahasto voi 1 ja 2 momentin estämättä lykätä maksujen suorittamista tuomioistuimen asiassa tekemään päätökseen asti.

17 §

Kirjausrahaston tiedottamisvelvollisuus

Kirjausrahaston on annettava kirjallisesti

tieto 14 §:n 2 momentissa tarkoitettua Finanssivalvonnan päätöksestä kaikille asianomaisen tilinhoitajan asiakkaille. Kirjausrahaston on lisäksi julkisella kuulutuksella ilmoitettava, mihin toimenpiteisiin vahingonkäräjien on ryhdyttävä saamistensa turvaamiseksi. Kuulutus on julkaistava myös tilinhoitajan toimialueella ilmestyvissä suurimmissa päivälehdissä toimialueen virallisilla kielillä.

Kirjausrahasto voi asettaa vähintään kuuden kuukauden määräajan, jonka kuluessa vahingonkäräjien on ryhdyttävä toimenpiteisiin saamistensa turvaamiseksi. Asetetun määräajan ylittämisen johdosta ei kuitenkaan voida kieltäytyä maksamasta korvausta vahingonkäräjälle, jolla on ollut pakottava este valvoa saamisoikeutensa toteuttamista.

18 §

Selvitysrahasto

Arvopaperikeskuksen velvollisuudesta perustaa selvitysrahasto säädetään 3 luvun 3 §:n 4 momentissa säädetään.

Kirjausrahasto ja selvitysrahasto voidaan valtiovarainministeriön luvalla järkevän ja tehokkaan varainhoidon edistämiseksi yhdistää yhdeksi rahastoksi. Yhdistäminen ei saa vähentää arvopaperikeskuksen vastuunkantokykyä eikä eri rahastoihin vakuusmaksuja suorittavien yhteisöjen maksuvelvollisuus saa lisääntyä siitä, mikä se olisi silloin, kun rahat ovat erillään.

19 §

Kirjausrahaston tuotto ja varojen palauttaminen

Vakuusmaksun suorittaneen tilinhoitajan osuus voidaan lukea tilinhoitajan varoiksi. Tilinhoitajalla ei kuitenkaan ole oikeutta vaatia osuuttaan kirjausrahastosta erotettavaksi itselleen eikä luovuttaa sitä toiselle muussa kuin 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa.

Jos maksuvelvollisuuden aiheuttava toiminta lopetetaan, kirjausrahaston on säännöissä määrättyllä tavalla pyynnöstä palautettava tilinhoitajalle se suhteellinen osuus ra-

haston määrästä, jonka se on suorittanut rahastoon. Palautus voidaan tehdä aikaisintaan, kun maksuvelvollisuuden aiheuttaneen toiminnan lopettamisesta on kulunut kolme vuotta.

Tilinhoitajan toiminnasta vahinkoa kärsineiden oikeudenhaltijoiden korvaussaamiset ovat kirjausrahaston suojan piirissä tilinhoitajan vakuusmaksujen palauttamiseen saakka. Palautettavaa osuutta ei lueta rahaston pääomaan eikä sitä voida käyttää tilinhoitajan toiminnan lopettamisen jälkeen syntyneiden korvaussaamisten maksamiseen.

20 §

Asian saattaminen Finanssivalvonnan käsiteltäväksi

Tilinhoitajalla on oikeus saattaa kirjausrahaston tämän lain nojalla tekemä päätös Finanssivalvonnan käsiteltäväksi 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista.

7 luku

Arvopaperin ja rahoitusvälineen liittäminen arvo-osuusjärjestelmään

1 §

Osakkeet, osuudet ja sijoitusrahasto-osuudet

Suomalaisen osakeyhtiön, jonka liikkeesen laskema osake on otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettussa laissa tarkoitetulle säännellylle markkinalle, on liitettävä osakkeensa arvo-osuusjärjestelmään.

Mitä 1 momentissa säädetään, sovelletaan myös rahastoyhtiön hallinnoiman sijoitusrahaston osuuksiin ja sellaisiin osuuskunnan osuuksiin, lisäosuuksiin tai sijoitusosuuksiin, jotka on otettu kaupankäynnin kohteeksi kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annettussa laissa tarkoitetulle säännellylle markkinalle. Sijoitusrahaston osuuksien liittämisestä arvo-osuusjärjestelmään sovelletaan muutoin, mitä sijoitusrahastolain 10 luvussa säädetään.

Arvopaperikeskuksen säännöissä voidaan määrätä, että myös muu kuin 1 momentissa

tarkoitettu suomalaisen osakeyhtiön osake voidaan liittää arvo-osuusjärjestelmään. Liittämismenettelyssä on noudatettava tämän luvun ja osakeyhtiölain 4 luvun säännöksiä. Menettelystä on määrättävä tarkemmin arvopaperikeskuksen säännöissä. Osaketta tai osuutta, joka yksin tai yhdessä muiden osakkeiden tai osuuksien kanssa tuottaa oikeuden hallita määrättyä huoneistoa tai kiinteistön osaa, ei kuitenkaan saa liittää arvo-osuusjärjestelmään.

Finanssivalvonta voi erityisestä syystä myöntää poikkeuksen 1 ja 2 momentissa tarkoitetusta velvollisuudesta liittää rahoitusvälineet arvo-osuusjärjestelmään.

2 §

Eräät arvopaperit ja rahoitusvälineet

Arvopaperikeskus voi liikkeesenlaskijan hakemuksesta hyväksyä muun arvopaperin tai rahoitusvälineen kuin 1 §:ssä tarkoitetun osakkeen, osuuden tai sijoitusrahasto-osuuden liitettäväksi arvo-osuusjärjestelmään. Arvopaperikeskuksen on ennen päätöksen tekemistä ilmoitettava Suomen Pankille ja Finanssivalvonnalle sen lakisääteisten tehtävien hoitamisen kannalta merkittävästä hakemuksesta.

Arvopaperikeskuksen on päätöksessään määrättävä se ajankohta, josta lukien arvopaperi tai rahoitusväline voidaan liittää arvo-osuusjärjestelmään. Arvopaperikeskus voi antaa päätöksessään tarkempia määräyksiä arvo-osuusjärjestelmään kirjattavista tiedoista ja kirjaamismenettelystä silloin, kun arvopaperi tai rahoitusväline liitetään arvo-osuusjärjestelmään. Ennen päätöksen tekemistä arvopaperikeskuksen on tarkastettava, että liikkeesenlaskija on varmistanut yhden tai useamman tilinhoitajan kanssa tekemässään sopimuksessa tai muutoin sen, että kaikilla arvopaperin tai rahoitusvälineen omistajilla on mahdollisuus saada oikeutensa kirjatuiksi arvo-osuusjärjestelmään.

Edellä 2 momentissa tarkoitetusta ajankohdasta lukien arvopaperin tai rahoitusvälineen omistaja tai hänen edustajansa voi hakea omistusoikeuden kirjaamista liikkeesenlaskijan osoittamalta tilinhoitajalta. Hakijan on luovutettava arvopaperi tai rahoitusväline ti-

linhoitajalle ja osoitettava, että hänellä on velkakirjalain (622/1947) säännösten mukainen tai siihen rinnastettava oikeus määrätä arvopaperista tai rahoitusvälineestä. Tilinhoitajan on kirjattava arvopaperi tai rahoitusväline hakijan ilmoittamalle arvo-osuustilille noudattaen, mitä arvo-osuustileistä annetussa laissa säädetään.

Tilinhoitajalle luovutettu arvopaperi tai rahoitusväline on varustettava merkinnällä sen liittämistä arvo-osuusjärjestelmään.

Valtiovarainministeriön asetuksella voidaan säätää tarkemmin ajankohdasta, jonka jälkeen liikkeeseen laskettavat ja kaupankäynnistä rahoitusvälineillä annetussa laissa tarkoitettulla säännellyllä markkinalla kaupankäynnin kohteeksi otettavat arvopaperit tai rahoitusvälineet on liitettävä arvo-osuusjärjestelmään.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään rahoitusvälineestä, koskee vastaavasti 1 luvun 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua rahoitusvälineeseen rinnastettavaa oikeutta.

3 §

Ulkomaiset arvopaperit

Arvopaperikeskus voi liittää arvo-osuusjärjestelmään 2 luvun 17 §:ssä tarkoitettua ulkomaisessa laitoksessa säilytettävän ulkomaisen arvopaperin taikka siihen kohdistuvan tai perustuvan, ulkomaisessa järjestelmässä käsiteltävän oikeuden. Liitettäviä arvo-osuuksia koskevat arvopaperit tai oikeudet on kirjattava ulkomaisessa järjestelmässä arvopaperikeskuksen ja ulkomaisen laitoksen välisen sopimuksen perusteella arvopaperikeskuksen tilille tai erotettava muulla tavalla arvo-osuuksien omistajia varten. Liitettyjen arvo-osuuksien yhteismäärän on vastattava ulkomaisessa laitoksessa erotettujen arvopaperien tai oikeuksien yhteismäärää. Arvo-osuudet voidaan liittää arvo-osuusjärjestelmään tämän lain ja arvo-osuustileistä annetun lain liikkeeseenlaskijaa koskevien säännösten estämättä. Liittämismenettelystä on määrättävä arvopaperikeskuksen säännöissä.

Arvopaperikeskus voi hyväksyä liikkeeseenlaskijan hakemuksesta ulkomaisen arvopaperin tai siihen kohdistuvan tai perustuvan oikeuden liittämisen arvo-osuusjärjestelmään.

Jos liitettävästä arvo-osuudesta on annettu oikeutta osoittava todiste eikä todistetta mitätöidä liittämisen yhteydessä, arvopaperikeskuksen on varmistuttava siitä, ettei todiste joudu liikkeeseen samanaikaisesti arvo-osuuden kanssa. Sama koskee ulkomaiseen arvopaperiin kohdistuvaa tai siihen perustuvaa oikeutta, joka liitetään arvo-osuusjärjestelmään. Ennen ulkomaisen arvopaperin liittämistä arvo-osuusjärjestelmään arvopaperikeskuksen on voitava varmistua siitä, että liittäminen ja arvo-osuuksien käsittely voi tapahtua arvo-osuusjärjestelmän luotettavaa ja tarkoituksenmukaista toimintaa ja sijoittajan suojaavaa vaarantamatta. Liittämismenettelystä on määrättävä arvopaperikeskuksen säännöissä.

4 §

Liikkeeseenlaskutili

Liittäessä arvo-osuus arvo-osuusrekisteriin on avattava liikkeeseenlaskutili.

Liikkeeseenlaskutilille on kirjattava ne tiedot, jotka olisi lain mukaan merkittävä asianomaisesta arvo-osuudesta annettavaan arvopaperiin, sekä liikkeeseen laskettava lukumäärä. Edellä 6 luvun 3 §:n 2 momentin 1 kohdassa tarkoitetuista arvo-osuuksista on liikkeeseenlaskutilille merkittävä lisäksi eräpäivät, lainan mahdollinen vakuus, lainasta maksettava korko tai mahdollinen muu hyvytys, lainan takaisinmaksu- ja muut olennaiset ehdot sekä se, miten lainahtoja pidetään yleisesti saatavissa.

Edellä 3 §:n 1 momentissa tarkoitettua arvo-osuudesta on liikkeeseenlaskutilille merkittävä arvo-osuusjärjestelmään liitettävä lukumäärä, arvo-osuuden ulkomainen yksilöintitunnus sekä tieto arvo-osuuden sisältämän oikeuden tyypistä, tieto siitä 2 luvun 17 §:ssä tarkoitettua ulkomaisesta laitoksesta, jossa arvo-osuutta koskevaa arvopaperia tai siihen kohdistuvaa tai perustuvaa oikeutta säilytetään, tieto siitä, mistä arvopaperia koskevat perustiedot ovat saatavissa, sekä tieto arvopaperin liikkeeseenlaskijasta.

5 §

Arvopaperin ja rahoitusvälineen poistaminen arvo-osuusjärjestelmästä

Arvopaperikeskus voi poistaa arvo-osuusjärjestelmästä siihen liitetyt arvopaperit ja rahoitusvälineet liikkeeseenlaskijan hakemuksesta edellyttäen, että arvopaperien ja rahoitusvälineiden oikeudenhaltijoiden oikeudet eivät vaarannu.

Arvopaperikeskus voi poistaa arvo-osuusjärjestelmästä siihen liitetyt arvopaperit ja rahoitusvälineet omasta aloitteestaan, jos liikkeeseenlaskija on maksukyvytön tai on olennaisesti rikkonut arvo-osuusjärjestelmään liittyviä velvoitteitaan taikka muusta niihin rinnastettavasta erityisen painavasta syystä ja edellyttäen, että arvopaperien ja rahoitusvälineiden oikeudenhaltijoiden oikeudet eivät vaarannu.

Arvopaperikeskuksen on ennen arvopaperien ja rahoitusvälineiden poistamista arvo-osuusjärjestelmästä esitettävä Finanssivalvonnalle selvitys edellä tässä pykälässä tarkoitettujen edellytysten täyttymisestä. Arvopapereita tai rahoitusvälineitä ei saa poistaa arvo-osuusjärjestelmästä ennen kuin Finanssivalvonta on ilmoittanut, ettei se vastusta poistamista. Finanssivalvonnan on käsiteltävä arvopaperikeskuksen selvitys kolmen kuukauden kuluessa sen saapumisesta.

Arvopaperin ja rahoitusvälineen poistamisesta arvo-osuusjärjestelmästä on määrättävä tarkemmin arvopaperikeskuksen säännöissä.

Mitä edellä tässä pykälässä säädetään rahoitusvälineestä, koskee vastaavasti 1 luvun 3 §:n 1 kohdassa tarkoitettua rahoitusvälineeseen rinnastettavaa oikeutta.

IV OSA

ERINÄISET SÄÄNNÖKSET

8 luku

Erinäiset säännökset

1 §

Hallintarekisteröinti

Jos arvo-osuus on kirjattu arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:ssä tarkoitettulle

omaisuudenhoitotilille tai mainitun lain 16 §:ssä tarkoitettulle kaupintatilille, tämän lain 6 luvun 3 §:ssä tarkoitettuun luetteloon on omistajan sijasta merkittävä hallintarekisteröinnin hoitaja. Luetteloon voidaan omistajan sijasta merkitä hallintarekisteröinnin hoitaja myös silloin, kun arvo-osuuden omistaa ulkomaalainen tai ulkomainen yhteisö tai säätiö. Hallintarekisteröinnin hoitajana voi toimia kaupintatilin tilinhaltija taikka arvopaperikeskus, tilinhoitaja tai muu arvo-osuustileistä annetun lain 5 a §:n 3 momentissa tarkoitettu yhteisö, joka voi saada oikeuden toimia omaisuudenhoitotilin tilinhaltijana.

Hallintarekisteröityjen osakkeiden tai muiden 6 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitettujen arvo-osuuksien nojalla ei voida käyttää muita omistajalle liikkeeseenlaskijaa kohtaan arvo-osuuden omistajana kuuluvia oikeuksia kuin oikeutta nostaa varoja, muuntaa tai vaihtaa arvo-osuus ja osallistua osake- tai muuhun arvo-osuusantiin.

Hallintarekisteröinnin hoitajan on pyynnöstä ilmoitettava Finanssivalvonnalle arvo-osuuksien todellisen omistajan nimi, jos se on tiedossa, ja se, kuinka monta arvo-osuutta omistajalla on. Jollei arvo-osuuksien todellisen omistajan nimi ole tiedossa, hallintarekisteröinnin hoitajan on ilmoitettava vastaavat tiedot omistajan puolesta toimivasta asiamiehestä sekä tämän antaman kirjallisen vakuutuksen siitä, ettei arvo-osuuksien todellinen omistaja ole suomalainen tai suomalainen yhteisö tai säätiö. Tiedot 6 luvun 3 §:n 1 momentissa tarkoitetuista arvo-osuuksista on pyynnöstä annettava myös liikkeeseenlaskijalle. Omistajan puolesta toimiva, 2 luvun 17 §:ssä tarkoitettu laitos ei kuitenkaan ole velvollinen antamaan kirjallista vakuutusta silloin, kun kysymys on 6 luvun 3 §:n 2 momentissa tarkoitetuista arvo-osuuksista.

2 §

Salassapitovelvollisuus

Joka tilinhoitajan tai arvopaperikeskuksen, niiden omistusyhteisön, niiden konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen tai niiden yhteenliittymän toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä tai niiden palveluksessa ollessaan taikka niiden toimeksiannosta tehtävää

suorittaessaan on saanut tietää arvo-osuuden omistajan, liikkeeseenlaskijan tai muun henkilön taloudellista asemaa tai henkilökohtaisia oloja koskevan seikan taikka liike- tai ammatillisalaisuuden, on velvollinen pitämään sen salassa, jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen. Salassa pidettäviä tietoja ei saa myöskään antaa tilinhoitajan tai arvopaperikeskuksen yhtiökokoukselle tai osuuskunnan kokoukselle eikä kokoukseen osallistuvalla osakkeen- tai osuudenomistajalle. Edellä 1 §:n 3 momentissa tarkoitettujen ja muiden sellaisten tietojen, jotka arvo-osuuden liikkeeseenlaskija on tässä ominaisuudessa saanut, osalta salassapitovelvollisuus koskee myös liikkeeseenlaskijan toimielimen jäsentä ja varajäsentä, sen palveluksessa olevaa tai sen toimeksiannosta tehtävää suorittavaa.

Joka selvitysyhteisön, selvitysosapuolen tai 2 luvun 21 §:ssä tarkoitettun yhteisön toimielimen jäsenenä tai varajäsenenä taikka toimihenkilönä on saanut tietää arvopaperin liikkeeseenlaskijan tai muun henkilön taloudellista asemaa tai yksityistä olosuhdetta koskevan julkistamattoman seikan taikka liike- tai ammatillisalaisuuden, ei saa sitä ilmaista tai muutoin paljastaa eikä käyttää hyväksi, jos sitä ei ole säädetty tai asianmukaisessa järjestyksessä määrätty ilmaista tai jollei se, jonka hyväksi vaitiolovelvollisuus on säädetty, anna suostumustaan sen ilmaisemiseen.

3 §

Tiedonantovelvollisuus

Tilinhoitajalla, selvitysosapuolella, selvitysyhteisöllä, hallintarekisteröinnin hoitajalla ja arvopaperikeskuksella, niiden omistusyhteisöllä, niiden konsolidointiryhmään kuuluvalla rahoituslaitoksella sekä niiden yhteenliittymällä on velvollisuus salassapitosäännösten estämättä antaa 2 §:ssä tarkoitettuja sekä muita arvo-osuustiliä ja arvo-osuuksien omistajia koskevia tietoja viranomaiselle, jolla on lain nojalla oikeus saada sellaisia tietoja. Velvollisuudesta antaa tietoja tuomioistuimelle säädetään oikeudenkäymiskaaren 17 luvussa. Arvo-osuustilejä ja arvo-osuuksien omistajia koskevien tietojen antamisesta

verotuksen toimittamista varten säädetään erikseen.

Tilinhoitajalla, selvitysosapuolella, selvitysyhteisöllä, hallintarekisteröinnin hoitajalla ja arvopaperikeskuksella, niiden omistusyhteisöllä ja niiden konsolidointiryhmään kuuluvalla rahoituslaitoksella on oikeus salassapitosäännösten estämättä antaa 1 momentissa tarkoitettuja tietoja samaan konserniin, konsolidointiryhmään tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymien valvonnasta annetussa laissa (699/2004) tarkoitettuun rahoitus- ja vakuutusryhmittymään kuuluvalla yhteisölle asiakaspalvelua ja muuta asiakassuhteen hoitamista, markkinointia sekä konsernin tai konsolidointiryhmän tai rahoitus- ja vakuutusryhmittymän riskienhallintaa varten, jos sen hallintoelinten jäseniä ja toimihenkilöitä koskee 2 §:ssä säädetty tai sitä vastaava salassapitovelvollisuus. Mitä edellä tässä momentissa säädetään tietojen luovuttamisesta, ei koske henkilötietolain (523/1999) 11 §:ssä tarkoitettujen arkaluonteisten tietojen luovuttamista.

4 §

Asiakkaan tunteminen

Arvopaperikeskuksen ja tilinhoitajan sekä niiden konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen on tunnettava asiakkaansa. Tilinhoitajan ja arvopaperikeskuksen sekä niiden konsolidointiryhmään kuuluvan rahoituslaitoksen on lisäksi tarvittaessa tunnettava asiakkaan todellinen edunsaaja ja henkilö, joka toimii asiakkaan lukuun. Tässä momentissa säädettyä velvollisuutta täytettäessä voidaan hyödyntää 2 momentissa tarkoitettuja järjestelmiä.

Tilinhoitajalla ja sen konsolidointiryhmään kuuluvalla rahoituslaitoksella sekä arvopaperikeskuksella on oltava riittävät riskienhallintajärjestelmät, joilla ne voivat arvioida asiakasta toiminnalleen aiheutuvia riskejä.

Asiakkaan tuntemisesta säädetään lisäksi rahanpesun ja terrorismin rahoittamisen estämisestä ja selvittämisestä annetussa laissa (503/2008).

5 §

Muutoksenhaku valtiovarainministeriön päätökseen

Muutoksenhausta valtiovarainministeriön tämän lain perusteella antamaan päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa (586/1996).

Jos 2 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen toimiluvan myöntämisestä, 2 luvun 23 §:ssä tarkoitettua päätöstä arvopaperikeskuksen sääntöjen vahvistamisesta, 3 luvun 1 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyhteisön toimiluvan myöntämisestä, 3 luvun 5 §:ssä tarkoitettua päätöstä selvitysyhteisön sääntöjen vahvistamisesta taikka 4 luvun 1 tai 4 §:ssä tarkoitettua päätöstä ulkomaisen selvitysyhteisön luvan myöntämisestä ei ole annettu niiden antamiselle säädettyssä määräajassa, hakija voi tehdä valituksen. Valituksen katsotaan tällöin kohdistuvan hakeuksen hylkäävään päätökseen. Tällaisen valituksen voi tehdä, kunnes päätös on annettu. Valtiovarainministeriön on ilmoitettava päätöksen antamisesta valitusviranomaiselle, jos päätös on annettu valituksen tekemisen jälkeen. Muilta osin valituksen tekemisestä ja käsittelystä säädetään hallintolainkäyttölaissa.

6 §

Muutoksenhaku Finanssivalvonnan päätökseen

Muutoksenhausta Finanssivalvonnan tämän lain nojalla antamaan päätökseen säädetään hallintolainkäyttölaissa ja Finanssivalvonnasta annetun lain 73 §:ssä.

7 §

Vahingonkorvaus

Joka tahallaan tai huolimattomuudesta aiheuttaa toiselle vahinkoa tämän lain tai sen nojalla annettujen säännösten tai määräysten vastaisella menettelyllä, on velvollinen korvaamaan aiheuttamansa vahingon.

Vahingonkorvauksen sovittelusta ja korvausvastuun jakaantumisesta kahden tai use-

amman korvausvelvollisen kesken säädetään vahingonkorvauslain (412/1974) 2 ja 6 luvussa.

8 §

Rikemaksu

Finanssivalvonnasta annetun lain 38 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettuja säännöksiä, joiden laiminlyönnistä tai rikkomisesta määrätään rikemaksu, ovat 2 luvun 26—28 §:n säännökset sisäpiiri-ilmoituksesta ja sisäpiirikisteristä.

9 §

Seuraamusmaksu

Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä, joiden laiminlyönnistä tai rikkomisesta määrätään seuraamusmaksu, ovat:

1) tämän lain 2 luvun 15 §:n ja 3 luvun 1 §:n säännökset arvopaperikeskuksen ja selvitysyhteisön toiminnan järjestämisestä;

2) tämän lain 2 luvun 20 §:n ja 3 luvun 1 §:n säännökset arvopaperikeskuksen ja selvitysyhteisön valvontatehtävästä;

3) tämän lain 2 luvun 25 §:n ja 3 luvun 1 §:n säännökset henkilökohtaisista liiketoimista arvopaperikeskuksessa ja selvitysyhteisössä;

4) tämän lain 3 luvun 3 §:n 3—5 momenttien säännökset selvitysyhteisön toiminnan turvaamisesta;

5) tämän luvun 4 §:n säännökset asiakkaiden tuntemisesta.

Edellä 1 momentissa säädetyn lisäksi Finanssivalvonnasta annetun lain 40 §:ssä tarkoitettuja säännöksiä ovat myös mainitun momentin 1—5 kohdassa tarkoitettuja säännöksiä koskevat tarkemmat säännökset ja määräykset.

10 §

Hallinnollisten seuraamusten määrääminen ja täytäntöönpano

Hallinnollisten seuraamusten määräämisestä, julkistamisesta, täytäntöönpanosta ja

käsittelystä markkinaoikeudessa säädetään Finanssivalvonnasta annetun lain 4 luvussa.

11 §

Salassapitovelvollisuuden rikkominen

Rangaistus 2 §:ssä säädetyn salassapitovelvollisuuden rikkomisesta tuomitaan rikoslain 38 luvun 1 tai 2 §:n mukaan, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta.

12 §

Selvitysyhteisön toiminnan luvaton harjoittaminen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa vastoin 3 luvun 1 §:n 1 momenttia tai ulkomaisen selvitysyhteisön toimintaa vastoin 4 luvun 1 tai 4 §:ää, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luvattomasta selvitysyhteisön toiminnan harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

13 §

Arvopaperikeskuksen toiminnan luvaton harjoittaminen

Joka tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta harjoittaa arvopaperikeskuksen toimintaa vastoin 2 luvun 1 §:ää, on tuomittava, jollei teko ole vähäinen tai siitä muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *luvattomasta arvopaperikeskuksen toiminnan harjoittamisesta* sakkoon tai vankeuteen enintään yhdeksi vuodeksi.

14 §

Finanssivalvonnan määräystenantovaltuudet

Finanssivalvonta voi antaa tarkempia määräyksiä:

1) 1 §:n 3 momentissa tarkoitetusta tavasta, jolla tiedot arvo-osuuksien omistajasta ja tämän tunnistamiseksi tarpeellisista yhteystiedoista on ilmoitettava;

2) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetuista asiakkaan tuntemisessa noudatettavista menettelytavoista ja 2 momentissa tarkoitetusta riskienhallinnasta.

15 §

Voimaantulo

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2013.

Tällä lailla kumotaan arvo-osuusjärjestelmästä annettu laki (826/1991), jäljempänä *kumottava laki*.

Jos muualla lainsäädännössä viitataan kumottavaan lakiin tai muutoin tarkoitetaan kumottavan lain säännöstä, sen sijasta sovelletaan säännöksen tilalle tullutta tämän lain säännöstä.

Kumottavan lain nojalla annettuja Finanssivalvonnan määräyksiä voidaan soveltaa kuuden kuukauden ajan lain voimaantulosta, jolleivät ne ole ristiriidassa tämän lain kanssa.

Ennen tämän lain voimaantuloa voidaan ryhtyä lain täytäntöönpanon edellyttämiin toimiin.

16 §

Siirtymäsäännökset

Arvopaperikeskuksen ja selvitysyhteisön, jolle on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty toimilupa, ja ulkomaisen selvitysyhteisön, jolle on ennen tämän lain voimaantuloa myönnetty lupa harjoittaa selvitysyhteisön toimintaa Suomessa, ei tarvitse hakea uutta toimilupaa.

Arvopaperikeskuksen on saatettava sääntönsä vastaamaan tämän lain vaatimuksia ja haettava muutoksille valtiovarainministeriön vahvistus kuuden kuukauden kuluessa tämän lain voimaantulosta.

Arvopaperikeskuksen on ylläpidettävä kumottavan lain 13 §:n 1 momentin 4 kohdan mukaisia tietojärjestelmiä arvopaperimarkkinain 19 luvun 7 §:n 1 momentissa tarkoitettua valtiovarainministeriön asetuksen voimaantuloon saakka.

Tämän lain 2 luvun 26 §:ssä tarkoitettua arvopaperikeskuksen sisäpiiriläisen on saatet-

tava 27 §:n mukainen sisäpiiri-ilmoitus vastaamaan tämän lain vaatimuksia yhden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta. Arvopaperikeskuksen on saatettava 2 luvun

28 §:ssä tarkoitettu arvopaperikeskuksen sisäpiirirekisteri vastaamaan lain vaatimuksia kahden kuukauden kuluessa lain voimaantulosta.

Helsingissä 14 päivänä joulukuuta 2012

Tasavallan Presidentti
SAULI NIINISTÖ

Elinkeinoministeri *Jan Vapaavuori*